

Ens van regatejar la clau; ara que no ens regategin el duro

LA QÜESTIÓ DEL DIA

Les immoralitats a l'Ajuntament

Aquesta setmana darrera ha estat una setmana de pau per a l'Estatut de Catalunya. Tothom estava pendent del final que tindria l'aventura de Sevilla i la Cambra estava massa distreta per a fer una feina positiva.

Sobre el procés, condemna, indult i ingrès a presidí del que fou general Sanjurjo, la premsa gràfica i l'escripta n'han donat informació copiosa; no ha mancat discrepància dintre les apreciacions; però, al capdavant, tant al país com a l'estranger,

tilar públicament els afers tèrbols, és evident que és millor aquesta darrera. La decisió de l'Esquerra, en el moment en què es va a concedir l'Estatut i en què es preparen unes eleccions, segurament influirà en la massa electoral perquè no es retregui en el moment de votar, desenganyada dels homes que en un moment d'entusiasme republicà va portar a l'Ajuntament de Barcelona.

Sobre el nostre Ajuntament es podrien escriure moltes coses. Un dia o altre hau-

De Dijous — a Dijous

UN CONCURS

Com veuran els lectors en la pàgina 5 d'aquest número, MIRADOR obre un concurs. No és pas la primera vegada que n'organitzem un de concurs. Aquesta vegada, però, hi ha una petita diferència. Si les altres vegades obriem un concurs que interessava tots els nostres lectors perquè tots hi podien prendre part, aquesta vegada els podrà interessar com a lectors del setmanari, però no tan directament com si tots hi prenguessin part.

Es tracta d'un concurs de reportatges, sobre coses vistes, per l'estil dels que acostumem a publicar en la pàgina segona del nostre setmanari.

Organitzem aquest concurs de cara a la possible descoberta d'articulistes inèdits.

MIRADOR — els lectors que ens hagin seguit des dels nostres començos ho saben prou — ha estat una publicació que ha revelat alguns noms, molts dels quals potser no s'haurien decidit a escriure sense aquest setmanari. Potser també s'haurien revelat, però el fet és que hem precipitat o afavorit la seva revelació. Però aquesta tasca, que per la seva mateixa naturalesa s'ha fet dintre uns límits restringits, una mica a l'atzar, la creiem susceptible d'ésser continuada i eixamplada. Per això avui li donem una forma pública. Res no ens satisfaria tant com l'èxit d'aquest concurs, i no pas perquè l'organitzem nosaltres, sinó perquè creiem que pot resultar d'una eficàcia no menyspreable per al periodisme català.

Segurament es dirà que aquest és un país on no hi ha inèdits; on, per publicar articles, si no es tenen massa exigències, no no hi ha cap mena de dificultats. Algú encara afegirà i tot que hi ha massa gent que escriu sense disposició, ni preparació, i que el que cal és, al contrari, operar una selecció.

Una cosa no és incompatible amb l'altra. Pot haver-hi persones que escriuen — i publiquen! — i no hagin nascut per escriure ni siguin dignes dels honors de la publicació. Però això no impedeix que en algun lloc o altre hi pugui haver un talent desconegut, potser desconeixut i tot del mateix que el poseix, susceptible d'aprofitament. El que cal és trobar-lo i saber-lo aprofitar d'acord amb les seves aptituds.

Es per a la possible revelació d'un talent d'aquesta mena que organitzem aquest concurs. I no demanem pas una obra extensa, ni genial: un simple article, però un article, per bé que de tema lliure, d'un gènere determinat, i sobre coses concretes.

Es molt freqüent començar a escriure divagacions literàries, prosas narratives, versos íntims o disquisicions teoritzants inspirades en les darreres lectures. Però això no interessa gran cosa als nostres propòsits. No anem a la recerca d'un poeta, d'un novel·lista o d'un assagista. Cerquem, senzillament, periodistes d'un gènere determinat, disposats a cercar-ne també d'altres gèneres.

De moment, hem triat el gènere del reportatge, del que se'n diu acoses vistes, gènere a hores d'ara molt de moda a tot arreu, i que és prou ampli perquè els talents i els procediments més diversos hi trobin cabuda.

Segons com siguin els resultats d'aquest concurs i els ensenyaments que se'n desprenguin, no dejarem d'organitzar-ne d'altres de semblants, referents a les diverses seccions de què es compon el nostre setmanari. Però no és pas l'aparició de talents d'una mena particular el que voldríem encoratjar així, sinó, en una tasca successiva, tots els talents susceptibles d'ésser aplicats a les múltiples branques del periodisme modern.

Ara, durant el mes que donem de temps, els que es sentin temptats de participar-hi tenen la paraula.

MIRADOR INDISCRET

Anem al gra!

En conèixer la nova de la detenció del tinent coronel senyor Reina, ajudant que fou del general Barrera, un corresponsal s'apressà a telefonar-la a Madrid.

—Per això s'ha molestat a donar-nos una conferència? — li digueren —. Miri: respecte a detencions pel complot monàrquic, si no es tracta de general en amunt, no ens cridi.

Els "èxits" periodístics

El dia de la «sanjurjada», junt amb les fotografies d'En Sanjurjo i En Goded i sota el títol d'«Els generals traïdors», va publicar La Humanitat, també, la del general Cabanellas.

Havia estat un error. Es parlà molt aquell dia, barrejant el seu nom amb el complot, d'un tal Cavanillas, i aquest fou l'origen de la planxa.

Vingué, després, la rellevada del general Cabanellas del seu càrrec de director de la guàrdia civil i, aleshores, fent el viu, exclamà La Humanitat:

«La Humanitat fou l'únic diari que va avançar la notícia.»

I afegia: «Ara, podríem avançar-ne d'altres.» Però aquestes se les ha reservat.

El violinista i el cap de policia

El violinista Costa i un grup d'amics han anat a interessar-se per un detingut a la jefatura de policia. És, diuen, un excellent xicot, republicà, que mai no ha pogut ni tan sols somiar amb participar, com se l'acusa, al complot monàrquic del dia 10. El cap de policia, senyor Ibàñez, es mostra inflexible.

—La policia — replica als seus visitants — no se equivoca nunca.

En Costa, comentant al café aquesta frase, declara:

—Jo, tocant el violí, m'he equivocat més d'una vegada. Ah! I això que sé més de tocar el violí que el senyor Ibàñez de fer de policia.

Un dinar de desgreuge

Als pocs dies d'haver pronunciat el senyor Ibàñez l'abans esmentada rèplica, fou retingut per un excés de zel, diguem-ho així, i va estar-se a la jefatura de policia tota una tarda, una ciutadà que, pel que tenim entès, acabava de prestar a la República un servei relacionat amb l'existència d'un aparell d'aviació del qual es creu que haurien pogut fer ús els monàrquics en un moment determinat.

El que hi ha és que aqueix ciutadà no s'havia adreçat a la policia, precisament. La cosa s'arranjà convidant-lo el senyor Ibàñez a dinar.

La policia no s'equivoca mai!

L'altre general Barrera

Trobant-nos ja de ple al capítol de les planxes, siguem indiscrets i diguem que la informació de La Publicitat referent a la presència del general Barrera a Barcelona i que li valgué al col·lega una multa de 500 pessetes, fou facilitada per l'entusiasta militant d'Acció Catalana senyor Freixes Paquí.

En Freixes no sap avenir-se de la confusió tinguda. Ell juraria, encara, haver vist al tramvia el famós general.

Se'l pot disculpar.

En efecte: el general Barrera té, a Barcelona, el seu sosias. Es tracta d'un tipus tan semblant, que molts els confonen.

El bo del cas és que aquest sosias és un funcionari de Capitanía.

L'home de les ocasions

Heus ací una frase sobre Sanjurjo atribuïda al republicà més general Batet, comandant en cap de l'exèrcit a Catalunya.

La va dir, sembla, a un periodista el dia 10 d'agost al matí.

Es sabia ja a Barcelona tot l'ocorregut cretes de Sevilla. Només existia el rumor a Madrid. Però no hi havia notícies conques aleshores general Sanjurjo s'havia sublevat.

—M'estranya d'En Sanjurjo — havia exclamat el general Batet —. Es un home d'ocasions, i aquesta no és certament, per per a ell, una ocasió favorable.

Passant bugada

Com ja se sap, el partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, ha passat bugada, imposant una sèrie de sancions a set consellers de la majoria, que des d'aquest moment i per aquest motiu ja ha deixat d'ésser majoria. Interrogat el senyor Giralt, cap de la minoria radical, per un partidari de bona fe, si dintre la seva minoria també es faria una mica de sanejament, contestà indignat:

—Home, no faci bromes!...

L'esperit de sacrifici

L'afer de les responsabilitats municipals, en el qual es troben encartats alguns regidors de l'Esquerra, és un afer apassionat pel qual el públic s'ha interessat des de bon començament.

L'altre dia, un reporter volgué saber com anava tot plegat i va creure que la millor manera de saber la veritat era preguntar-ho als interessats.

—I doncs, Vinyals, que hi ha d'això de les responsabilitats municipals? — inquirí.

—Què voleu que hi hagi. Els altres fan el fet i nosaltres som els responsables. Cal sacrificar-se pel partit.

—Alguna excusa s'ha de donar.

El senyor Pich, en un mal pas

Dies passats, al local que tothom anomena Real Club Republicano del passeig de Gràcia, es celebrà una junta general del partit radical, presidida pel senyor Pich.

Es preveia que tot — projectes, reorganització, això, allò i el de més enllà — aniria com una seda, quan, tot d'una, es va saber que l'amic Tubau, republicà de tota la vida, volia presentar una proposició incidental sollicitant que tots els membres del partit que haguessin tingut comunitats amb la dictadura, fossin expulsats de la col·lectivitat.

Foren molts els copinscos que voltaren En Tubau, pregant, exigint, amenaçant. Però ell no volgué afuixar; al contrari, assegurà que si no presentava la proposició aquell dia, ho faria a la reunió següent, i encara avalada amb nombroses signatures.

Cal dir que la proposició caigué com una bomba? No cal; només direm que la presidència s'oposà a la lectura de la proposició amb una rastellera d'interjeccions triades.

Acabada la reunió, una mica abans de l'hora prevista, el senyor Pich i Pon empenygué pels passadissos l'autor de la proposició:

—Home, Tubau, no f... Això va per mi. Vostè em vol perjudicar... Sembla mentida que no es recordi que ha treballat a casa meua...

Com si això darrer fos un argument a favor del senyor Pich!

Qui sap

El dia que els regidors senyors Pellicena i Ventalló tornaven a Barcelona després de llur viatge oficial per Europa, acudiren a esperar-los a l'aeròdrom del Prat diversos amics i companys. Al cap d'uns minuts d'ésser allà, va arribar l'avió que duia a Barcelona els dos regidors.

—Ja és ací!, ja és ací! — cridaren els que esperaven.

L'avió, però, abans no prengué terra, va fer una sèrie de girangones, com si no trobés la manera d'aterrar. En Vachier s'ho mirava amb molta atenció i el seu company Escofet, veient-lo tan capficat, exclamà tot seriós:

—Em sembla, Vachier, que en aquest aeròdrom hi manquen unes quantes ratlles grogues i blanques...

En Vachier va somriure i contestà:

—Qui sap!

Les vacil·lacions del Sr. Rahola

Al Parlament de la República, la minoria tripartidista de la Lliga Regionalista hi assisteix amb una tenacitat absolutament respectable. Les sessions són llargues, pesades...

L'altre dia, quan encara el Royo tenia agressivitat, va proposar-se un dictamen per a lesionar l'Estatut. Hi hagué una vegada més — la monòtona votació nominal. El secretari anava cridant els diputats, que desfilaven un cop contestaven. Don Pere Rahola s'aixecava ja, quan el cridaven:

—Senyor Rahola.

—Sí!

Es que el subconscient treballava? Hi hagué un moment de sorpresa. El senyor Rahola havia volgut fer una broma. Anà baixant els escots somrient. Després s'adreçà al secretari:

—Ai, no, no...

A la tribuna popular es sentí una veu:

—Gracioso!

La presa de possessió de l'actual Ajuntament

hom s'ha convençut de la gran perícia del Govern, el qual s'ha mostrat energic i seré tot alhora. Sense complacències, quan calgué, i amb magnanimitat quan se n'escalgaué l'avinentesa. I sempre amb independència de criteri; abans del judici no influïnt, i, després, no deixant-se influir.

Aquesta mesura dins la severitat és tant més política, que al Govern, de la mateixa manera que li calia defensar-se del perill monàrquic, li era convenient no fer-se presoner de les extremes esquerres. En això no hi havia cap interès. Ni tampoc existia cap deute d'agraïment fins a tal punt. És cert que els extremistes, a Sevilla, s'havien posat del cantó de la República; però també hem de tenir present que obraven en defensa pròpia; car el manifest del general deia ben clar que eren posats fora de la llei. D'altra banda, no hi ha cap deute d'agraïment que obligui el govern d'una nació de posar-la en mans que la facin perillar, pel cantó que sigui.

No; el que és al Govern li interessa la consolidació veritable del règim, i aquesta només té lloc basant-se damunt de la classe neutra, la qual, fet i fet, és qui portà la República, i qui ha voltat suara el moviment monàrquic d'una atmosfera asfixiant. I les classes neutres fugen de les inútils fusions de sang. Hi havia prou justícia afuellant a Sanjurjo; però encara més, era més democràtic indultant-lo.

A part d'això, què hem d'esperar de bo de les extremes esquerres? No cal tampoc ésser tan innocents que no ens adonem que a hores d'ara ja intenten explotar un ambient sentimental per a pertorbar l'obra de la República. Ja amenacen amb la vaga general revolucionària. I, des de llur punt de vista, obren en conseqüència. El que és impossible moralment és de suposar que si el Govern s'avenia a obrar al dictat llur, elles, d'entornament, renunciarien a llurs il·lusions i a llurs programes. No tenim els revolucionaris per tan cànchids i en certa manera, per tan immorals, que es deixessin subornar per la mansuetud. Tot al contrari. Són enemics de la llei i la conducta més honrada és de combatre'ls sempre que vulguin atacar-la.

Acabat aquest moment passional de l'opinió pública, la Cambra rependrà de nou, aquesta setmana, la seva tasca habitual, i podria ésser que deixés l'Estatut gairebé aprovat. La condensació d'uns quants articles, en un de sol, fins al punt que els set o vuit articles de què constava el títol d'Hisenda han quedat reduïts a dos, facilitarà enormement la tasca evitant una gran quantitat d'esmenes.

Però mentre s'escola aquest període final de l'Estatut, l'atenció dels catalans està posada en el plet intern del partit d'Esquerra Republicana, que ha acabat amb la suspensió de sis regidors del partit, acusats d'immoralitats comeses en l'exercici del càrrec.

Per la novetat que representa dintre l'actuació dels partits catalans, la decisió de l'Esquerra ha estat molt comentada. Des dels partidaris de la Lliga, que quan ho ha cregut convenient ha apartat sense remor un regidor del Consistori, fins als de l'Esquerra, que els ha tret públicament, passant pels radicals que no han pogut somiar mai que es pogués portar a cap una mesura d'aquesta mena, els comentaris són per tots els gustos. Però hem de reconèixer que en aquest afer, malgrat el mal gust que pugui deixar entre la massa electoral reconèixer públicament que s'han produït immoralitats a l'Ajuntament, la decisió de l'Esquerra haurà estat beneficiosa per a la política general.

Entre la tàctica de la Lliga, o la de ven-

ELS MONARQUICS.—Ens venjarem, ja que ell no es venja!

Diumenge a l'Escullera

El moll és un món a part de la ciutat. En el clos d'aquesta hi ha els ciutadans als quals els és absolutament indiferent tot el que succeeix i és susceptible de contemplació de l'escripció del monument de Colom enllà; els que l'ignoren i que, tot i tenir-lo a prop, a penes s'han adonat que existeix; però també hi ha els que es daleixen, es migren, durant tota la setmana, per arribar al diumenge i anar-hi, ja a donar un tomb, ja a menjar una ració de musclos amb salsa de tomàtec o una cuixa de pollastre també amb salsa i amb música de fonògraf per torna, en un d'aquells *merenders* flotants construïts damunt d'una barcaça vella, que hi ha arrambats a la paret de la punta de l'escullera, gronxats per la música de l'acordió d'aquell cec que s'ha assegut a l'escala i toca *La Santa Espina* i la canta amb accent castellà. Ja per a anar-hi a berenar i sopar amb la dona i les criatures; o bé, proveïts de la canya, els hams i l'esquer corresponents, anar a veure si trobem alguna mollera, algun cranc, o algun llobarret de bona jeia, que es compadeixi de nosaltres o, simplement, que es faci càrrec del ridícul que representa haver sortit del Poble Nou o del Poble Sec armat com un guerrer i tornar-hi amb el sarró buit, i es deixi enganxar. Aquests darrers són els herois de l'escullera.

Els pescadors de canya tenen resignació, però també tenen amor propi, com una conseqüència directa d'aquella. I aquests són els que constitueixen el món a part que és l'escullera.

—Succoeix— diuen — que, tots els diumenges, ens proveïm al carrer de Sant Pau dels estres necessaris per arribar amb tot el peix que gromeja per l'escullera. No trobaríem, des de Badalona a Tossa, cap altre pescador de canya que anés proveït d'una quantitat semblant a la nostra d'enes adequades per a apoderar-se dels peixos. Tampoc, però, en trobaríem que no pesquessin ni un sol peix; només act.

Sembla talment com si aquests ja ens veiessin venir i ells, en canvi, ja en torressin. Com si estiguessin escarmentats dels hams i de l'esquer, com els gossos de ciutat ho estan de la bola o dels llaços que els tiren. Han après de menjar-se l'esquer esquilant l'ham. El cert és que nosaltres els tirem escada i gromeig amb abundància; però que com més els en tirem menys se n'agafen. No som pescadors, més aviat som pescats; dels peixos que eviten els nostres hams, i que es mengen l'esquer, que engoleixen, afamats, el gromeig, però que no es deixen enganxar per l'ham i que, finalment, i com a resultat de tot això, se'ns passegem.

Ja ens hi hem acostumat a no pescar res. Ja tenim la justificació a punt: Que no s'hi fan cries, que hi ha escassetat de peix, etc.

Però en canvi si, per casualitat, n'abstem un, aquest constitueix la reivindicació i la justificació de la nostra assiduitat.

El moment d'hissar la canya, que es vincula tensa, amb el cordill tivant, és solemne. El peix ha picat. Aleshores cal tirar amb molta cura, hissant la canya a poc a poc i de biaix, i afuixant, de sobte, per a tornar a tensar-la, quan el peix, agafat a l'ham, es cansa de seguir.

Surt el peix blanc, de color argentat, de l'aigua, cudejant. Es un cdeveniment. Tots els altres pescadors de l'Escullera s'aixequen, sorpresos, deixen un moment les canyes, i contempen el vencedor amb enveja.

Els curiosos també contempen l'heroicitat inoïda. I aquest sol moment compensa el pescador de les angúnies passades, del temps perdut aguantant la canya i la calor del sol assegut damunt d'un bloc, i li proporciona una nova injecció d'optimisme, car ja començava desencantar-se del mar, dels peixos i de la pesca.

De tot això no se n'adona la gent endiumenjada que aprofita l'hora bona de mitja tarda per donar un tomb pel moll, contemplant els vaixells, les golondrines, la silueta feixuga de la muntanya de Montjuïc, el ferrocarril aeri, els banyistes de Sant Sebastià, per a inflar-se el nas de la sentor saladada de l'aigua, per a donar un passeig per l'Escullera i agafar, així que fosqueja, un canot automòbil o la democràtica golondrina, i tornar-se'n a terra, amb la intenció de seure en una terrassa de bar i beure un vermut.

Són les petites tragèdies que passen a prop nostre sense fer fressa. L'Escullera n'és plena. Damunt de cada un d'aquells blocs de pedra enormes, es descabdella, cada diumenge, cap al tard, la del pescador que no pesca i, que tot i això, no vol donar-se per vençut; i que per tal de no donar el seu braç a tòrcer, encomana la seva afició a la dona i als fills, o, si no així, procura distreure'ls atipant-los, i dona a la seva mania un caire inofensiu, fent veure que pesca únicament per tal de passar l'estona i aprofitar la fresca de la tarda.

***

Actualment es pot anar a l'Escullera aprofitant diversos mitjans de locomoció. Un dels més usuals i més econòmics consisteix anar-hi tot passejant, voltant el moll, començant pel monument de Colom, seguint la Barceloneta, passant per davant del Casino de Sant Sebastià i del Club de Natació. Altre, embarcant a l'autòmbus a la plaça d'Urquinaona, el qual hi deixa a prop. Prenent la golondrina, o el ferrocarril aeri. Hi ha per anar-hi, abundància de mitjans de locomoció. Hi sou en poca estona, exceptuant si hi aneu caminant. L'hora més a propòsit és cap al tard del diumenge.

Tant si hi aneu a peu com a cavall, trobareu, abans d'arribar-hi, abundància de pidolaires. Aquests, que són una caracterís-

tica de la Barcelona d'ara, també ho són del moll. Abans d'arribar al Club de Natació, els veieu ajaçats a la voravia, repenjats a la paret del Vulcano, el braç embolicat amb una bona, el pilot de criatures i el platet de metall que us barra el pas a terra.

Passem. Més enllà, sota les arcades assoladades del Club de Natació hi ha una parada de xurros que prenen el sol. L'amo s'està a l'ombra. Negats d'oli, lluent, fan l'efecte que els han envernissat. Potser són

Els pescadors de canya

fermentats. El qui en mengi, si no té un estómac fet a prova de bomba, s'exposa a tenir un nuament de budells.

Les escales de l'Escullera són farcides de còpies d'avellanes i de cacauets trepitjades. En pujar-hi es sent l'olor saladada del mar i les narines se us dilaten.

Aleshores contempen el pedruscall de Montjuïc, els vaixells i les muscleres arrellerades en fila índia; us atansen a la barana de pedra, al costat dels viviers de llagostes i de musclos, i contempen els banyes de Sant Sebastià i la Barceloneta. A l'aigua hi ha poca gent; la pluja del dia abans i el cel encapotat durant el matí, han fet que molts dels assidus dels banyes i adhuc de l'Escullera, tinguessin por de pluja i no hi anessin. Uns banyistes, muntats en

Les famílies que passen la tarda

patins, fan solas; creua el mar un canot automòbil, amb un toldo de sac, que condueix, a tota velocitat, una parella atacada de sentimentalisme. Per la ratlla de l'horitzó passen, calmosos, un parell de vaixells, voltats de fum. Uns núvols, clapats de vermell i de gris, els segueixen.

Llàstima que hagi plogut! Pel passeig de l'Escullera hi ha bassiots d'aigua. Pel camí de baix, entre els rails, encara són més grossos. Els blocs, mullats, són rellicosos.

Tot i això hi ha una concurrència abundant de pescadors de canya — les canyes, arrellerades des dels viviers fins a la punta, formen un exercit de llances —; de famílies obreres que es disposen a berenar i sopar alhora; de contemplatius que, asseguts damunt d'aquelles pedres enormes, adoptant unes positures inversemblants, llegeixen la *Sol* i l'*Heraldo*; de venedors de canyes per a pescar cangrejos.

—Canas para pescar cangrejos! La diversión de toda la tarde por tres perritas!...— crida un d'ells, assegut al repà d'una d'aquelles escales que baixen als blocs; de promesos que es passegem amunt i avall de l'Escullera guaitant-se als ulls i agafats de la cintura, i altres que s'han assegut al repà i conversen animadament, sense adonar-se de la gent que circula amunt i avall, com si es trobessin sois, i tocant-se nas amb nas; de grups de noies que hom no sap per què no han anat al ball ni al cine; de soldats que van amunt i avall i d'altres que han saltat als blocs, s'han tret la roba i prenen un bany; de parelles de nuvis que sembla que passegin l'enyorament del poble que han deixat i vulguin salar el seu nuviatge; d'estrangers voltats de criatures als quals se'ls enriolen els ulls i parlen animadament en un llenguatge incompreensible, que no és anglès, ni francès, ni alemany, de la impressió que els produeix la contemplació d'aquell espectacle bigarrat;

d'homes que, asseguts en un recó isolat, llegeixen fullets comunistes, i uns altres que van molt mudats i en passar sentiu que parlen de *coaccions intolerables*...

Tant els que hi passegem amunt i avall com els que llegeixen llibres, diaris i fullets i els que contempen, amb aire absort, l'espectacle del mar des de la barana del passeig, amb el cigar apagat a la boca, són, podriem dir-ho així, la població flotant de l'Escullera. Es clar que n'hi ha molts els quals els trobaríem molts diumenges; però la major part no en són assidus. Hi han caigut en diumenge, aquell o un altre, perquè feia fresca i l'han volguda aprofitar; probablement perquè el programa del cine o del teatre no els ha fet el pes. Potser, en decidir-se a tornar a casa i anar per a embarcar-se a la golondrina, els sobtaria el ferum penetrant dels *merenders* flotants i recularan per anar-hi a menjar una ració de musclos; potser es limitaran a comprar una mosta de cacauets.

De totes maneres, tot i que constitueixin, per bé que inconscientment, un dels al·licients no pas negligibles de l'Escullera, en són uns elements totalment secundaris.

Els elements bons, els puntals autèntics, els que hi donen caràcter i color, són els pescadors de canya i immediatament després venen les famílies que els diumenges hi van a pendre la fresca i a sopar.

D'aquests dos elements, el més important són els pescadors. Mena de musclos humans, adherits al bloc o a la roca, per mitjà de la canya, del salabret o de la xarxa emparpalada, no se'n saben moure, si no és per anar a dormir. Hi són tota la setmana i continuen anant-hi el diumenge. No fan cas de ningú. Ni dels que mengen darrera seu, i menys encara dels qui els contempen. Els dies de feina es troben sols; els diumenges voltats de gent; però ells no se n'adonen i si se n'adonen tampoc no en fan cas. D'esquena a les pedres i de cara al mar, només tenen un daler, el d'esperar, la canya a la mà, que piquin. Ho esperen temps i temps; qui sap si tota la vida. Amb tot, no es cansen.

El veureu, la canya a la mà dreta, la galta repenjada al palmell de l'altra mà, el sarró fet de roba de sac al darrera, i dues canyes més, apariades, al costat, asseguts a la punta d'un bloc, les cames a flor d'aigua, immòbils com estàtues, durant hores i hores.

Quan pleguen s'esbraven queixant-se que els peixos no piquen o dient que, aquest any, hi ha una gran escassetat de peix. En això el pescador de canya coincideix amb el pagès; en el que no coincideixen és en el resultat. En efecte: el pagès cul, però el pescador de l'Escullera, en canvi, no pesca.

Jo em permeto de creure que el destí del pescador de canya és no pescar; que en l'afició a pescar no hi entra el càlcul ni el saber l'ofici, ni el joec, on es colloquen; ans bé, una mena de casualitat.

I que en el que es refereix a l'escassetat de peix — si de cas n'hi ha —, o més ben

de la vorera de baix, o mengen o festegen. Els del passeig de dalt es dediquen a la contemplació. De mica en mica el cel es va enfosquint i cap a la banda del moll i de la Barceloneta s'encenen els llums.

Una filera interminable de canyes, arrellerades, fa la sentinella a la punta dels blocs. El formigueig de gent va espessint-se a mida que es fa fosc.

Els pescadors, però, segueixen pescant, tirant el fil a l'aigua, o aguantant la canya, impàvids.

A la vorera del passeig

Una passejada per aquells blocs, i en aquella hora, resulta curiosa. Aquí hi ha tota una família; l'home, la dona i les criatures que pesquen. Allà, damunt d'uns caixons de fusta, sostinguts per uns muntants, també de fusta, que s'aguanten damunt del bloc per mitjà d'una capa de ciment, sosté les anques un pescador abstret. De caixons d'aquests n'hi ha, a les puntes de les pedres, una rastellera inacabable. Damunt d'un altre bloc hom ha col·locat un seient de fusta, pintat de blau, fermat amb ciment i rajoles. En un altre, hom ha construït una escala de maó per a pujar-hi, i a dalt del bloc ha posat un rètol que diu: *Interceptado el paso*.

Més enllà, entre les pedres i la paret del passeig, hi ha un toldo de sacs, i a sota una família, voltada de maletes, de baguls, d'estrís de pescar, i un gat domèstic ajegut damunt d'una pila de roba. Sembla que hi visquin.

D'aquella estesa de cassoies i de fiambres que hi ha per damunt de les pedres, en munta enlaire la ferum de la carn amb tomàtec, barrejada amb l'olor de bacallà fregit.

A la vorera del passeig, els venedors de gasoses i cerveses, de cacauets, us avisen amb veu enrogallada que podeu fer beguda.

Una boira, prima, us amara les robes d'humitat. I amb la boira va baixant el teló de la foscor del vespre. Dalt de Montjuïc parpellegen els llums.

Tot caminant, a poc a poc, us trobeu a la punta de l'Escullera, davant d'una finestreta. És l'hora de tornar a ciutat. Allargueu els cèntims, us donen un tiquet i baixeu les escales que us porten a la gaviota.

Un cec que fa grinyolar un acordió enorme us barra el pas. Des d'una barca hom us ofereix peix a dos rals i a pesseta, segons el tamany.

Munteu a la gaviota; aquesta fa sonar el corn, i comença a caminar, en direcció a l'estació marítima. Sorteja les muscleres i els vaixells, i tot d'una us trobeu davant del monument a Colom. La ciutat és voltada d'una foscor clapada de llum. En l'aigua untuosa del moll parpellegen vacilants les llums verdes, vermelles, blaves i grogues; les llums de tots colors dels vaixells ancorats, que ballen una dansa confosa i estrofolària sobre l'aigua.

Quan, després de pujar l'escala, sou a peu p'a, heu de passar pel mig d'una multitud atapeïda de gent endiumenjada, pel costat dels fotògrafs ambulants i pel mig dels grups compactes que escolten als xarlatans. Sentiu baf de carn humana. Aquell perfum de salabor marina, tanmateix agradable, que d'úe enganyada a la punta del nas, s'esvaeix. Ja som a ciutat.

La Rambla de Santa Mònica us aclapara. I tanmateix, d'aquella passejada per l'Escullera, de la contemplació d'aquells homes, empeltats de pescador i de filòsof, d'aquelles famílies atipant-se, a penes si en queda res al nostre record.

Tot ho ha engolit, ho ha esborrat la ciutat amb el seu tragí, amb la seva pressa, amb el seu moviment i la seva vida trepidants.

JAUME PASSARELL

L'APERITIV

Teatre catòlic. — He rebut una amable circular, junt amb les bases d'un concurs per premiar la millor obra teatral, destinada als aficionats de centres catòlics. Les condicions que ha de tenir l'obra que mereixi la magnífica remuneració de cinc centes pessetes, són diverses i delicades.

En primer lloc té d'esser un drama o una comèdia en la qual no figurin personatges femenins; tot té de passar entre homes, com en els diàlegs platònics; no hi ha manera de fer-hi entrar una trista xicoteta que digui: «Senyors, el sopar està servit.» Tampoc hi ha manera que creui l'escena una nena vestida de primera comunió, cantant un *villancico* o qualsevol cosa neula, tendra i sense perill.

A més a més, el jurat es reserva el dret de modificar els punts de l'obra premiada que, per distracció o ignorància de l'autor, estiguin distanciats en el fons o en la forma de la sana doctrina ortodoxa. Hi ha altres condicions que valen la pena, però aquesta d'ordre dogmàtic em sembla essencial. Si en l'obra poguessin intervenir personatges femenins de tota mena, la condició d'ordre dogmàtic em semblaria excessiva; perquè una comèdia o un drama entre homes i dones acostuma a plantejar problemes d'ordre sentimental, conflictes d'amor i de gelosia. Generalment en aquestes comèdies — que són les corrents — l'adulteri no queda del tot ben parat, la dona fidel sempre surt amb un premi o altre, el marit viciós acostuma a quedar com un porc, i la dona que abandona el marit i la llar sempre és víctima d'una sèrie de contingències desagradables. La noia deshonrada — en les comèdies corrents — pateix molt, n'hi diuen de totes, però a la fi sempre es casa amb el seductor, té un nen molt ros i acaba, seductor, seduída i nen, recitant frases de qualsevol mes de Maria.

En general es té d'esser molt pervers o molt mal intencionat per escriure una obra de teatre corrent que vagi contra el dogma. Al nostre país només les han escrites els ateus de l'any de la picor amb patilles i coll fort, i només es representen en els centres radicals del districte cinquè. Però les persones que treballen pel teatre, sense tenir cap viscera perjudicada, i sense un partit pres, escriuen en el nostre país unes comèdies que, pel cantó del dogma, les pot presenciar tothom, fins les senyores més primmirades.

Ara bé, si en la comèdia només poden sortir homes, el perill de caure en heterodòxia ja és més fàcil. Perquè, com que es suposa que els conflictes sentimentals i eròtics no es poden plantejar, el contrast dramàtic té de venir de les converses masculines; i és clar, entre homes, i sobretot entre els homes desabusats d'aquest país, quan no parlen de senyores i quan no manifesten les seves íntimes vanitats, fatalment tenen de fer una mica de broma dels capellans i de les coses de la religió, perquè el nostre país en general és irreverent, olla i poc respectuós.

Per aquest motiu trobo encertadíssimes la condició de la base i la facilitat que els senyors del jurat es reserven.

Jo em pensava que això del teatre de centres catòlics, amb homes sols en escena, ja s'havia manat recollir, però es veu que encara dura, i en una forma herètica i plena de joventut. Perquè entre els senyors del jurat qualificador, no hi ha precisament antics celadors de conferències ni obres pies, d'aquells que anaven a veure jocs de mans, el diumenge a la tarda, a l'Associació de Catòlics, sinó que hi he trobat el nom de dos joveníssims literats, excel·lents amics meus, els senyors Octavi Saltor i Tomàs Roig i Llop.

A mi em sembla que els centres catòlics, pel sol fet d'esser catòlics, no haurien de refusar d'una manera tan poc correcta i tan poc galan les senyorettes dels escenaris. No sé pas quin pecat veuen en el fet que una senyoreta, pladíssima, germana del més Lluís dels lluisos, interpreti un personatge sentimental, en una comèdia que acaba en casament. És que els joves de centres catòlics són tan inflamables que no poden representar una comèdia al costat d'una noia decentíssima, sense que es converteixi la representació en unes veritables temptacions de Sant Antoni? Tot és qüestió que trini obres ben morals, i quan es té de fer un petó només ho facin veure. El públic de Centre Catòlic els ho acceptaria amb la mateixa bona fe.

Les comèdies sense dones, a més a més d'esser ensopides, en general resulten veritables cretinades. I el més trist és que, per aquest camí, es pot arribar a conclusions tan absurdes com la d'uns eclesiàstics dedicats a l'ensenyament del batxillerat, que feien apendre els nois que anaven a retòrica aquells versos de Campoamor que diuen: «*Pobre Carolina mia — nunca te podré olvidar*», però canviant-los el sexe, i convertint-los en uns altres versos que diuen: «*Pobre Carolina mio — nunca te podré olvidar*». Horaci ja escrivia allò de: «*Invidium ducit culpae fuga*», que traduït en bon català sense pretensions, vol dir fugir del foc per caure a les brases. I quines brases, fills meus!

JOSEF MARIA DE SAGARRA

PAPER DE FUMAR

CARLETS

UN EPISODI PINTORESC A GASERANS

La fal·lera de l'or

Hi havia no fa pas molt de temps, a la parròquia de Riells del Montseny, un capellànet eixerit, poc amic de muntanyes i de soledats, que vestia sovint els seus feligresos lamentant la seva muntanyenca fortuna i els deia sovint que més s'estimaria deixar-los a la mercè de qualsevulla i poder-se'n anar a escopir a les Rambles. I així passà, que els deixà com volia i a

de rellotges d'escorça de pi, tal com us dic. Rellotges vegetarians, sense cap mica ni rastre de metall. Treball genial, poc pràctic però. Ara és la seva masia una veritable seu de reparacions.

Els rellotgers dels pobles veïns li porten les pròpies comandes en bloc i esperen que tornin els rellotges de Gaserans, tot fent el tresillo en els seus respectius casinets.

hores d'ara hem de pensar que es daleix complint els seus propòsits en pugna amb les ordenances divines, humanes o simplement municipals.

Escopir a la Rambla fou una dita afortunada i el mossèn junt amb ella es formà per tota la rodalia una indiscutida fama de despreocupat i de tranquil.

Per nosaltres aquella dita resumia aquest delit formidable que actua des de la Rambla estant com una poderosa atracció vers on tendeixen les òrbites en espiral de totes les energies nacionals, àdhuc de les energies d'escopir.

Però els diumenges els trens atapeïts de

Però tot d'una l'or illumina les testes d'aquests rellotgers amb resplendors aurífiques i la seu de les reparacions resta paralizada. Cal obrir un pou a Gaserans a la recerca de l'or, i el pou és obert, però el terreny és esquerp i avar i espunta sovint les eimes d'aquests minaires improvisats que han deixat els seus rellotges lents o parats per cercar ràpidament aquesta penosa però curta via de la fortuna sense límit. I és d'admirar que aquests homes de l'enginyer mèdic i de la precisió per instint que tenen a la mà, per un do diví, el poder de regulació de les petites màquines malaltes, ara hagin perdut els estrepes en maquinacions

gent xiulen cada minut des de punta de dia i ens porten de retop cap a una nova orde d'òrbites centrifugues en espiral d'altres tants ciutadans que van a escopir a la muntanya i a la mar.

No totes les coses han de passar a la Rambla i és possible que els pardals, d'una manera ben escaitat, per cert, hagin constatat mantes vegades l'antic èconom de la parròquia de Riells amb presents al marge de les més estrictes ordenances municipals.

***

Per contra, a Gaserans passen coses ben sensacionals, i tota la comarca entre sembla i collita espera el desenllaç d'una empresa sense precedents en la vida d'aquestes contrades. Es parla de saurins, es parla de somnàmbules i d'endevinaires, es parla, si cal, de fantasmes, de documents antics i d'índexs indubtables de l'existència de quantitats fabuloses en or enterrades fa segles. Les llargues vetlles de l'hivern passat, inacabable, se n'ompliren totes les llars, del Montnegre fins a Riells, de Gaserans fins a Sant Llop, i han baixat a les fires d'Hostaltic i al mercat de Sant Celoni, voltades de murmuracions i misteri.

En aquesta parròquia de Gaserans, no lluny de la casa X, i en un punt precís des d'on s'albiren vuit campanars deixo entrada la meua immensa fortuna... Així sembla que diu un document trobat en circumstàncies extraordinàries i això és el que ara va a posar-se en clar en retornar aquest or, de l'ombra immunda del seu amagatall tenebrós i profund, a la llum daurada del sol de Gaserans, no massa lluny per ventura del sol de la Rambla, on l'or sol obrir tan vastes escaletes d'inaudites possibilitats més enllà de la dèria pueril d'escopir.

Ara bé, s'ha trobat ja el lloc precís d'on s'albiren els vuit campanars i, el que és encara més eficient, els saurins de la rodalia, amb les seves vergues de jonc, han constatat entre esgarriances la presència preciosa de l'or.

I aquí comença la recerca de la fortuna en un règim de treball comunista.

***

Hi ha a Gaserans, en una masia en despoplat, un rellotger eminent, amb dos ajudants. Fixeu-vos-hi bé; a la serra de Gaserans, en despoplat i en una masia, un rellotger eminent, un veritable fenomen de rellotger. Els seus prodigis de rellotgeria s'esmerçaren de primer en la construcció

quimèriques tan en pugna amb la seva misió secular.

Però el pou enfondeix i tothom hi és pres per company amb la pontona a picar a la recerca de l'or. Tothom que vol pot compartir amb els rellotgers la feina de miner per compartir després la recompensa futura entre els treballadors amb equitat cronomètrica.

I mentre tant el pic a baix furga la terra, somou el roc o talla la gresa, i el forat s'enfondeix, i la corda no basta, i el piló de terra fa nosa vora el pou, i cal allunyar-lo, i fa muntanya més enllà, i la pontona rebruny a baix amb un so enèrgic, ofegat i tou. Només de tant en tant una estridència de la pontona en topar en un roc desperta un so més agut i metàl·lic: els de dalt del pou es miren un xic de reüll, i abaix els cops retornen sords, profunds, obscurs, cada vegada més lents.

***

I a la vila es parla de documents fantàstics i de saurins i de somnàmbules amb una rara credulitat. Els pagesos, anant a la sembra o a la collita, es miren la boca del pou entre bombolles d'ironia. Les seves burles no són però íntimament convengués. Tots ells entrarien alhora a sota la terra profunda en un forat sense límit fins allà on les caixes de l'or esperen impacients l'hora d'esdevenir fortuna d'algú. Tots ells preferirien treballar aquest forat a llaurar la terra de llarg a llarg sense esperances, sense il·lusions. Però la vida és una cosa de cada dia, cal no somiar, cal deixar els ideals sota la terra i llaurar la seva superfície, no a la recerca de l'or, a la recerca del pa simplement. El pagès mentre llaura, però, dirigeix de tant en tant, si no és massa lluny, una llambregada cap al pou de l'or on furguen cada dia els rellotgers de Gaserans i més hores sense compte, sense rellotge, amb la fe cega en les seves misterioses creences. El pagès mentre llaura pensa que els boigs fan bitlles i que el món és tot ell carregat de sorpreses.

Mentrestant, la Rambla no sap res d'aquestes trifugues i s'alimenta, potser en cinema, d'una vella fal·lera de l'or vinguda d'ultramars, represa de Chaplin, mentre el llest capellànet de Riells escup amb alegria i els rellotgers de Gaserans, convertits en minaires, treballen terra endins a la recerca de l'or.

JOSEP ARAGAY

(Il·lustracions de l'autor)

Mirant a fora

Schober

A pocs dies de distància Schober, ex-canceller d'Àustria, ha seguit a la tomba el seu col·lega i adversari, Msr. Seipel. Les diferències eren grans entre l'un i l'altre. Almenys Seipel era un home d'Estat; Schober era un funcionari mitjanet que les circumstàncies havien fet arribar al poder.

Prefecte de policia, fou el responsable de la repressió de 1926, repressió cega i feroc. Canceller, seguí una política de duplicitat, sobretot en la qüestió de l'Ansheus.

Mans

La mort del canceller Schober i les dificultats que troba el darrer emprèstit austriac a la S. de les N. (protocol de Lausana), fa recordar una anècdota no gaire vella.

Era fa dos o tres anys. Schober era a Ginebra, negociant un altre emprèstit. Naturalment, procurava conciliar-se el màxim de simpaties.

També era a Ginebra el delegat rus, Litvinoff.

Un dia, l'austriac i el rus es troben per un passadís del palau de la S. de les N. Schober se li acostava allargant-li la mà. Aleshores Litvinoff, somrient i mirant aquesta mà, diu:

—Jo també en busco de mans!

Una presidenta

La parlamentària Clara Zelkin podrà presidir el Reichstag, com li pertoca per l'edat, malgrat la seva salut precària?

Si és així, la sessió inaugural pot ésser divertida. Clara Zelkin pertany al partit comunista i no voldrà deixar que els nazis moguin escàndol.

Aquests, per la seva banda, no sols no han presentat cap dona a les darreres eleccions, sinó que es posen furiosos només de pensar que pot cridar-los a l'ordre una dona.

Però aquesta dona, deia Liebknecht, és una força de la natura.

Sobre el racisme

Han aparegut recentment dos llibres sobre el racisme, un de francès i un d'alemany.

El primer és de René Laurant i es titula El nacional-socialisme (Vers el tercer Reich). Es tracta d'una exposició de la història i de l'organització del partit hitleria. Demuestra fins a quin punt l'exèrcit hitleria és un complement de la Reichswehr.

L'altre és alemany i té per autor Ernst Mann. El to del llibre demostra fins a quin punt han pogut servir les idees de Nietzsche per a donar un cert contingut a la mística racista. Citem, com a exemple, una de les recomanacions d'aquest llibre:

«El que, pel seu valor, s'ha guanyat una mutilació greu en la seva lluita pel bé general, no té cap dret a ésser una càrrega per als seus conciutadans. Si ha estat prou valent per arribar a la seva salut, ha de posseir encara prou valor per posar fi a una existència que ja no té valor.»

Historieta soviètica

També els russos soviètics tenen les seves historietes jueves.

Dos jueus es troben. L'un pregunta a l'altre:

—Escolta, Abraham: quins són els membres del soviet d'aquest poble?
—Hi ha Cohn, Levy, Bernstein i Ivanoff.
—Ivanoff? Deu ser un rus.
—Sí. Es fiquen per tot aquests murrís!

Qüestió d'indumentària

Un banquer parisenc ha volgut donar, a casa seva, una festa a patxex. Naturalment, va encarregar-ne l'organització al nostre amic Francis Carco.

El novellista es féu acompanyar per un dels seus amics del milieu, un tal Trignol que s'anomena ell mateix «el rei dels transans».

El banquer, amb una gorra ensorrada fins als ulls, volgué impressionar Trignol atrapant-lo en un passadís i amenaçant-lo amb un ganivet. El vrai de vrai esclafà a riure.

Però a la fi de la festa, quan l'amfitrió, de frac, acomiadava els invitats, Trignol declarà, dirigint-se-li:

—D'apateix, més val no parlar-ne. Però, vestit així, si que sou de témer.

No tant com diuen

Jack Bilbo, guàrdia de coses d'Al Capone, acaba de publicar, per seguir la moda, un llibre de memòries, amb l'autorització del seu cap. (També es diu que el propi Capone està preparant un llibre.)

Bilbo hi explica com els gangsters han conquistat racionalment els Estats Units. Una casa clandestina obté la protecció d'un «síndic de gangsters» mitjançant una contribució. És una cosa clara, neta i comercial.

La violència només s'utilitza en casos extrems, per exemple, per intimidar certa mena de gent. Un banc refusa d'obrir un compte a Al Capone? Doncs s'organitza de seguida una expedició fructuosa, no tant pel guany com per venjar la desconsideració feta al cap dels gangsters.

Els síndics de gangsters estan en bons termes amb la policia, la qual és comprada per ells. Però la complicitat policíaca no és tan exagerada com es diu. Sobre això, Jack Bilbo escriu:

«Creure que la policia obeeix el que se'n diu la llei, seria ingenu. Però també ho fóra, per la nostra banda, de creure que la policia no tingui en compte les lleis alguna vegada. La policia es diverteix obeeint i desobeint les lleis i deixant-nos a nosaltres la feina d'encertar o no la seva conducta.»

Molt curiós per a la història contemporània dels Estats Units.

UNA OFENSIVA GERMANICA

Paritatat dels armaments

Una notícia sensacional ha fet aquests dies el tomb per la premsa europea: que Berlín es preparava a emprendre negociacions directes amb França per tal d'obtenir la revisió de les clàusules militars del tractat de Versalles.

Com era d'esperar, la notícia provocà una vigorosa reacció per part de la premsa i de l'opinió pública franceses. Berlín no

restauració; i en un altre moment demostrà ésser sempre el disciplinat soldat i el servent fidel de Guillem II, el seu emperador i senyor.

***

No cal un profund coneixement d'Alemanya per comprendre a quina fita té els ulls posats. Tot el que s'esdevé a l'altre cantó del Rin es desenvolupa com si seguis un pla determinat.

Alemanya vol, primer que res, tenir un gran exèrcit, més gran àdhuc que el dels altres països, per poder un dia reprendre totes les contrades que amb les armes havia pres a les respectives nacions a les quals són avui ajuntades, i, de més a més, reconquistar les colònies perdudes. Això, en paraules terriblement senzilles, significa que amb la màxima desimboltura es veuria encara una altra guerra.

La lliçó rebuda en 1918 no sembla haver estat profitosa. En les cancelleries, els fins que es proposa la política germànica són ben coneguts, i aquest és el motiu pel qual aquelles no accediran mai a sostenir les demandes del govern de Berlín.

Però encara que Alemanya pogués, de la manera que fos, reconstruir un exèrcit ultrapoderós, i eventualment transformar, una altra vegada encara, Europa en un camp de batalla, seria així com tot el món es transformaria en un domini germànic? Però, és de debò que avui Alemanya és una nació desarmada?

Pel que fa a nosaltres, ho hem dubtat sempre. Ara, un diari de Moscou — a remarcar que després de la denúncia del tractat de Rapallo i l'acostament russo-polonès, els diaris russos comencen a publicar coses gens mancades d'interès sobre Alemanya — ens fa saber que aquest país està secretament tan armat gairebé com ho estava abans de la guerra.

Quant a allò que amb expressió horrible és anomenat material humà, els que pertanyen en qualsevol grau a la Reichswehr són, en efecte, oficials ben preparats per assumir els comandaments als quals poguessin ésser destinats; quant a les masses, no en va existeixen camises brunes i cascos d'acer i tot d'associacions esportives on la joventut és educada militarment. Si, doncs, es vol parlar de tot el que calgui per a una guerra — no excoïent tampoc allò que és conegut sota la denominació de guerra química i bacteriològica —, el col·lega rus ens assegura que Alemanya està millor que ningú, i que, no perquè tot sigui hàbilment amagat, la seva preparació bèl·lica deixa d'ésser formidable. Sabíem alguna cosa de canons fabricats a Holanda i d'altre material de guerra preparat a Brescia (Itàlia); no ens sorprenen, per tant, les revelacions del diari rus.

Altament hem de constatar que entre l'Alemanya armada secretament i Mussolini que no creu en la pau i canta la guerra com a cosa útil i beneficiosa per als pobles, els pacífistes no tenen raó d'alegrar-se; però no han d'alentir llurs esforços humanitaris per bandejar d'un cop per sempre els genis malfèrics que voldrien tornar a turmentar la humanitat.

Per acabar aquestes ràpides observacions, direm que la nostra convicció — i no pas d'ara — és que el trio Guillem, Hindenburg i Hitler obra en perfecte i comú acord, mentre els altres personatges de l'escena política alemanya són titelles, els cordills dels quals mou el trio al seu gust. Si fins ara no hem vist fer un gest definitiu, és degut a la por de complicacions internacionals; però no és de creure que el trio hi hagi renunciat.

El vell kàiser, des de Doorn, té sempre els ulls girats cap a la veïna frontera. De Doorn al territori alemany només hi ha seixanta quilòmetres!

Lord Kitchener — desaparegut d'una manera tan tràgica i misteriosa — solia repetir com una tornada: «L'Alemanya, vet aquí el perill». Si el ministre anglès visqués encara, repetiria avui, amb més motiu que mai, la mateixa afirmació afegint-hi encara el feixisme.

I després es trobarà estrany que França es negui a deixar tocar el tractat de Versalles!

TIGGIS

Maniobres alemanyes contra els gasos

pogué deixar d'adonar-se'n, i von Pape — home d'astúcia limitada i fàcil de perdre el sentit de la realitat — féu publicar pels diaris alemanys que el govern, preocupat per les dificultats d'ordre intern, ajornava per millor temps qualsevulla qüestió que pogués tenir relació amb el tractat de Versalles.

Es fàcil de comprendre que després del sondatge practicat, el govern de Berlín s'havia convençut del poc èxit que hauria assolit qualsevol temptativa prop del Quai d'Orsay, i ha virat en rodó. Però no ha desarmat les seves bateries. Al contrari, tots els diaris alemanys han rebut la missió de mantenir la qüestió més viva que mai davant l'opinió pública mundial. I per això des de fa pocs dies, alguns diaris de Berlín proven de fer-nos comprendre que l'augment dels efectius de la Reichswehr permetria l'absorció de la major part de les perilloses tropes hitlerianes.

Al mateix temps, hom sap que el general von Schleicher ha reprès, discretament, les converses que l'ex-canceller Brüning havia entaulat, a Ginebra, amb Mac Donald, Gibson i Grandi, efectuant a Londres, a Washington i a Roma uns sondatges, temeraris d'altra banda, esperant obtenir l'ajut dels tres governs en les demandes que serien presentades a Ginebra per a la revisió del tractat.

Aquesta nova maniobra que van descabdellant els homes de Berlín, explica el recent article publicat pel diari de Mussolini, Il Popolo d'Italia, en el qual el vell senador Cippico, un dels tants senyors d'Itàlia que s'han convertit en humils servents del Duce, parla àmpliament en favor dels drets germànics a una paritat d'armaments, tractant de la seguretat de França amb una lleugeresa com només pot ésser-ne capaç un escriptor feixista.

Com es veu, seria debades fer-se il·lusions sobre un possible penediment germànic per a una sincera col·laboració a la pau. Alemanya no ha perdut cap d'aquelles esperances hegemòniques que foren l'única causa de la terrible guerra que sotraguejà el món.

Tot el que avui passa a Alemanya és, en gran part artificio. La nostra convicció és que tots els homes polítics del Reich juguen, de perfecte acord, una comèdia. Certs esdeveniments i certes actituds no es podrien explicar d'altra manera, com, per exemple, els acrobatismes de von Pape, les incerteses de Hitler, i, per últim, la més que contradictòria feina del mariscal Hindenburg, que en un cert moment semblà plantar cara a aquells partits que, si més no, voten estalviar al país la vergonya d'una

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Nord d'Espanya

Sol·liciti opuscles explicatius

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Tel.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75018

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

EL CINEMA

LA PROXIMA TEMPORADA

Films que veurem

II

Heus ací encara, per a completar la llista de films començada en el número anterior, una quantitat de títols més, sobre els quals no creiem inútil cridar l'atenció dels lectors d'aquesta pàgina. Devem una segona vegada advertir que no tenim pas la pretensió de senyalar tots els films importants. Primer, perquè sempre hi ha inèdits i sor-

La Fox porta aquí la supremacia. George O'Brien cultivarà enguany el film de cow-boys. Lillian Harvey — una noveta — treballarà en les files del cinema americà per primera vegada i Clara Bow reapareixerà altra vegada després de la seva llarga absència dels estudis. La Fox també anuncia com a màxima producció per la pròxima temporada un film titulat *Allau* i una nova versió — parlada — d'*El preu de la glòria*.

Sylvia Sidney i Philips Holmes en «Una

preses; segon, perquè no és possible avui saber tot el material que les cases de Barcelona contractaran per a la temporada vinent.

Hi ha una pila de films europeus els títols i autors dels quals ens fan força il·lusió, però no sabem si en el curs de la temporada podran temptar els llogaters de per aquí.

Continuem doncs extractant títols de les llargues llistes proposades per les cases americanes.

A primera fila de la producció Paramount senyalarem cinc produccions. Un Sternberg — en el número anterior citarem els altres dos films d'aquest autor que veurem — *Una tragèdia americana*. Diguem de passada que per raons massa llargues per explicar ara, seria bo presentar aquest film amb aquest títol, que és l'original, i no pas amb el títol d'*Una tragèdia humana*, que és com ve anunciada. Un film de Taurig, *Dos soldats*, que ve com a segona part de *Les aventures de Shippy*. *Remordiment*, film d'Ernst Lubitsch, el qual torna amb aquest film a cultivar el gènere dramàtic i psicològic dins el qual tants mèrits ha palesat. Un nou film de Mamoulian, que amb el títol de *L'home i el monstre* vol transposar al cinema una novella de Stevenson ja rodada en temps del mut, com saben els nostres lectors, amb John Barrymore. Fredrich March cuida de la interpretació. Finalment hi ha un film amb Sylvia Sidney, *Dames de presidi*, signat per Marion Gering, que sembla que serà cosa bona de debò.

Aquesta actriu figura en diversos films aquest any. Ja n'hem citat algun. La veurem també en *El miracle de la fe*, un film que pot ésser curiós per la revelació de certs aspectes de la pietat protestant més especialment ianqui, i en *Confessions d'una col·legial*.

El famós actor nipó Sessue Hayakawa torna a reapareixer com per acte d'encantament en un film oriental — oriental d'ambient — titulat *La filla del dragó*. Hi ha també un film de Cecil B. de Mille, *El senyal de la creu*, dins la seva manera, i un film de R. Wallace, *Un home de món*. En el film de Cecil B. de Mille figura Elissa Landi, la nova vedette que tan ràpidament s'ha imposat.

De Frank Borzage de moment podem anunciar dues produccions: *Demà passat* i *Marit i muller*. Aquest darrer serà presentat en versió espanyola. Hi ha doncs esperances de veure un film parlat en espanyol que tingui certa solta. De moment sembla que les cases de fora han reduït extraordinàriament aquesta producció. En canvi no abandonen per ara el sistema dels dobles i són ja avui deu els títols anunciats que seran presentats per aquest sistema.

Per acabar, anem a donar encara alguns títols que van signats per noms a bastament coneguts pels nostres lectors.

D'Ernest Cummings, *L'advocat defensor*; de Rowland K. Lee, *Els fills dels gangsters*; de William K. Howard, *El procés de Vivienne*; de Allan Dwan, *Crepuscle parisenc*; de Henry King, *Una dama en el tretze*; de John Blomstone, *Parce valde esserho*; de John Cromwell, *Què vol el diner*; de Marion Gering, *Vint-i-quatre hores*; de Jacques Feyder, *El fill del destí*; de Georges Hill, *Els sis misteriosos*; de Sydney Franklin, *Vides íntimes*; de Roland West, *Corsari*; i de Lewis Milestone, *Un gran reportatge*.

Una omisió que hem d'esmenar tot seguit és la que varem cometre en el número anterior parlant del cinema còmic. Són dos i no un els films de Buster Keaton per la temporada vinent. Anunciàvem *Carrers de Nova York*, afegim-hi ara *L'amant improvisat*.

Hi haurà com cada any sessions especials. Nosaltres farem el que convingui. Es aviat encara per donar detalls sobre les sessions que podem organitzar. Esperem continuar la nostra bona tradició. Studio Cinesa prosseguirà les seves sessions destinades a presentar films de selecció, els quals avui encara no sabem quins seran. D'una manera especial no hi ha sinó un títol apuntat, *Le chien qui rapporte*, film del qual va parlar des d'aquestes pàgines el nostre col·laborador, Juan Piqueras, que de moment han traduït amb el títol poc feliç de *La suerte perra*.

Finalment, dins el gènere dels films documentals hi haurà també de què satisfer el públic amic d'aquesta classe de cintes. Apuntem, per ara, *Secrets d'Àustràlia*, *Gongorila* i *La simfonia exòtica*.

Entre els artistes hi haurà com sempre figures noves. El cinema no pot estancar-se dins un cercle limitat de tipus. Viu bastant de la sorpresa, de la novetat, en aquest aspecte. Hem senyalat la ràpida ascensió d'Elissa Landi i de Sylvia Sidney, que veurem una pila de vegades. Hem citat altres noms. Vegem a més d'aquests alguns entre els que més sovint llegim en les llistes del material, Ronald Colman, Chester Morris, Clive Brook, Fredrich March, Miriam Hopkins, Philips Holmes, Nancy Carroll, Bancroft, Kay Francis, Carole Lombard, Paul Lukas, William Powell, Norma Shearer, Joan Crawford, Lewis Stone, Lionel Barrymore, Warner Baxter, Joan Bennett, etc. No hem de dissimular que en aquesta tria entren per molt les nostres preferències personals. Tanmateix són els noms que més sovint veurem a les cartelles durant la pròxima temporada.

J. PALAU

PANORAMA

Un film de Harold Lloyd

Havent obtingut noves dades sobre els films que veurem la pròxima temporada, estem en situació d'esmenar la llista — feta amb salvetats, és clar — que el nostre crític J. Palau donava en el número passat i continua en aquest.

Els aficionats al cinema còmic podran fruit d'un film del popularíssim Harold Lloyd, el qual, segons referències, fa un deessall d'enginy com potser en cap altre film seu des de *L'home mosca*.

La pel·lícula que Harold presentarà la pròxima temporada, es titula *Movie Crazy*, i probablement serà presentada ací sota el rètol de *Boig pel cine*. En aquesta cinta, Harold encarna com a protagonista un aficionat al cinema que es creu nascut per artista i, obeint aquesta dèria, se'n va a Hollywood, on li passen innumbrables peripècies, fins que, per casualitat, assoleix un triomf com no l'havia imaginat mai.

Aquest film tot just ha estat presentat als Estats Units en sessió per a la crítica, però no encara en cinemes públics. Però la crítica periodística es mostra unànime quant al seu alt valor còmic.

Una exposició del cinema

Del 27 d'octubre al 13 de novembre d'enguany, al Parc de les Exposicions de París, tindrà lloc una exposició internacional del cinema i de les indústries anexas.

L'objectiu principal d'aquesta exposició és de presentar la història del cinema, cosa que ofereix un interès vastíssim que sobrepassa el de la simple curiositat.

Durant la quinzena que restarà oberta, tindran lloc a l'exposició presentacions diàries de films, en una sala d'espectacle habitada ad hoc.

«El seu home»

Quan aquest film fou estrenat a Barcelona, aquesta darrera temporada, ens passà per alt, com d'altra banda hi passà a la majoria de la crítica.

Fou presentat com a film de complement, segons aquell criteri que també féu presentar en la mateixa forma un film com *Jean de la Lune*. En dir això senyalem un fet i prou, que no vol pas establir cap mena de comparació entre una obra i l'altra, pertanyents com són ambdues a gèneres del tot diferents.

Ara, en època de represes, aquest film ha tornat a ésser projectat en una sala bar-

Helen Twelvetrees i Philips Holmes

celonina i és probable que ho sigui en d'altres. És doncs ocasió aprofitable per senyalar aquesta pel·lícula, dirigida per Toy Garnett i interpretada per Helen Twelvetrees, Philips Holmes i Ricardo Cortez.

No direm que sigui un gran film, però té unes qualitats de ritme, de vivacitat i d'ambient que el destaquen avantatjament sobre la grisor o l'estupidesa declarada de tant film mediocre i dolent com hem arribat a veure.

Aquell barri d'un port antillà, formiguejant com tots els barris marítims; les escenes del cabaret de baixa mena, freqüentat per mariners bevedors, barallaires i sentimentals; els trucs còmics que alternen feliçment amb les escenes tristes; tot plegat en fa un film ben resolt, però d'aquells que no agraden al públic de certes sales perquè no hi surt ningú que vagi ben vestit.

«Porteu-los vius»

Aquest és el títol del film d'èxit a Nova York. No ha sortit de Hollywood, sinó de la jungla. El seu autor és un tal Buck, caçador de feres fins que ha decidit complementar la seva primitiva professió amb la de filador d'un documental que, segons diuen, no recorre als trucs fàcils del cinema.

Sembla que aquest film ni tan sols té argument. Hom assegura que, així i tot, ha costat vuit mesos de treball, en el qual han col·laborat amb Buck, Elliot i una colla de negres.

Buck, que compta amb vint anys d'experiència de la vida africana, ha realitzat preses de vistes admirables. Segons es diu, els combats de feres són impressionants, sobretot la lluita entre un tigre, sorprès, en el moment d'anar-se a abeurar, per un pitó que l'estreny en les seves anelles.

Com ja no cal dir-ho, el film és sonor.

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

ESTETICA COMPARADA

Música i cinema

El cinema es troba en un punt d'intervenció entre les arts plàstiques i la música. En donar-se ensens en el temps i en l'espai, en ésser, per definició, un ordre d'imatges, el film sembla realitzar en una mateixa unitat artística com una síntesi del geni plàstic i d'aquell geni dinàmic que engendra les formes musicals.

Melodia silenciosa, com deia un escrip-

quan diem que *Albada* és un film que debuta amb un tempo d'*adagio* i que aquest moviment és mantingut mentre persisteix el to inicial de tensió dramàtica i d'atmosfera feixuga. Que aquest moviment canvia brusquement, quan brusquement l'acció gira d'orientació i que després, el mateix que la forma cíclica d'un *rondeau* clàssic, el film retorna al moviment inicial, aconseguint

De «Romança sentimental», d'Eisenstein tragèdia americana»

tor; música visual, com han dit molts, preparem-nos a sorprendre en l'estructura del film formes que semblen manllevades al discurs musical.

Aquí, atents només a l'aspecte dinàmic del film, no ens toca doncs sinó parlar del que constitueix l'expansió del discurs visual i de la seva estructuració en un seguit de moments. I no es tracta pas de confondre música i cinema. Res d'això, però sí de senyalar unes analogies que per altra banda podem sospitar abans de cercar-les. No tracta el cinema d'organitzar una successió de motius visuals i la música d'organitzar una successió de motius sonors? Què hi ha de particular, doncs, que en compondre el film el cinema manllevi la idea d'ordre a la música i arribi a un producte d'una morfologia semblant?

Diguem tot seguit que la primera noció que l'estètica del cinema descobreix, la noció del ritme, té una evident afinitat amb el que aquesta noció significa en la música. En termes generals, el ritme és aquí l'organització del temps per la intel·ligència artística, i és la percepció obscura d'aquest ordre que el ritme estableix en el film, el que crea en la consciència de l'espectador aquell estat d'eúritmia que no és sense analogies amb aquell mateix estat de gràcia que la percepció de les formes musicals provoca en nosaltres. Diem: *aquesta melodia ens bressa*, i també podríem dir: *aquest film se'n emporta*.

La funció hipnòtica del ritme, que obliga l'espectador a anar a l'uníson de l'espectacle, és alguna cosa prou concreta i a la qual ens varem referir en una altra ocasió aquí mateix, però que ho passem ara de llarg.

El ritme obliga l'espectador a imitar l'espectacle. Imitació que no es tradueix en gestos, imitació que sofreix una introversió, i per tant no determinin sinó actituds sentimentals. L'espectador s'oblidia, es perd, es submergeix dins el corrent espectacular, i és així que frueix artísticament del film. Grans mestres del ritme són un Griffith, un Lubitsch, un Abbadie d'Arrast i altres que podríem citar. Hi ha ritmes violents que obren com un ritme musical a contratemps, que sacsegen el nostre esperit com ho fa una melodia desllorçada de jazz; hi ha ritmes estructurats de faiso clàssica, solemnes; ritmes feixucs; hi ha ritmes, per fi, festius i leugers com els d'un bon film de Buster Keaton.

I la noció de ritme ens condueix directament a la noció de moviment, de tempo com diuen els músics. Tots ens entenem

així una impressió de simetria molt satisfactòria.

Canvis bruscos, canvis també progressius. Canvis ascendent que realitzen com un immens *crescendo* que arrossega insensiblement l'espectador fins al sùmmum de l'emoció. Exemple típic n'és *La gran parada*, culminant en aquella escena formidable del comiat cap al front en la qual John Gilbert i René Adorée tracten de resistir al moviment que els submergeix.

Donar-se en una sola dimensió obliga el cinema a resoldre en successions les simultaneïtats. Els motius, més que juxtaposar-se, semblen dialogar entre ells. Realitzen un contrapunt d'ordre especial. Exemples a dojo en els bons films de Griffith.

Quasi totes les cintes de Griffith són construïdes a base de dos motius bàsics. Un motiu líric, amb Lillian Gish les millors vegades, i un motiu èpic inspirat quasi sempre en un tret de la història nacional del poble americà. *Amèrica* és un excellent exemple d'aquesta alternança i desenvolupament dels motius, treball contrapuntístic que a la fi ens condueix a una concentració recíproca dels motius que vénen a convergir en un final esplendorós, tot ell en to major.

Levat del cas de la sobreimpressió, no hi ha polifonia visual pròpiament dita. De totes maneres, realitzem nosaltres una mena de polifonia mental. Ho fem, en retenir el que veiem per interpretar, per sentir, a través del passat, el que a cada instant estem veient. Tota escena no és sinó un trànsit, tota escena és solidària de les altres amb les quals fa melodia.

Així mateix el primer pla, com ja s'ha dit diverses vegades, té en el transcurs del film el rol del fortíssim en la simfonia. Cal escriure amb majúscula, cal subratllar alguna cosa que ens importa molt que es destaquï sobre el fons comú. Aquí intervé el primer pla.

Encara caldria senyalar el fos encadenat, que equival a la compenetració recíproca de dos motius, l'obstrucció de l'iris que permet obtenir *pianissims*; la immobilitat, que equival al silenci i que té un valor positiu d'expressió; però caldria per a aquest objecte disposar de més espai del que ens és concedit per aquesta pàgina.

Deixem doncs els anàlisis de detall i que cada un s'exameni ell mateix i ens concedeixi el que ens ha semblat indubtable. Que el film provoca de vegades commocions psicològiques que tenen una certa ressonància musical.

J. P.

SALÓ CATALUNYA

EL OTRO YO, per HARRY PIEL
VIVA LA LIBERTAD!

Un film de RENÉ CLAIR

AVUI, DIJOUS, NOUS PROGRAMES
Preferència: 1'50. ♦ General: 0'75

ROBA CORAZONES
per MARY KID

SALLY, per MARILYN MILLER
CAPITOL CINEMA

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 36. Tel. 16286
BARCELONA

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. - Tel. 79681
Sessió contínua:
Tarda, de 4 a 8 i mitja i nit, de 10 a 12
Butaca, una pesseta
Noticiari - Reportages - Documental
GALLINER MODERN (Documental)
CATIFA MÀGICA (Fox)
DIAMANTS SENSE POLIR (Repress)
Eulq sonor R. C. A. Photophone

AFISA
ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS
LAJETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

EL TEATRE

AUTORS ESTRANGERS

Somerset Maugham

Autor de llengua i de cultura angleses, Somerset Maugham és però nascut a París. Avui té ja vora setanta anys. La seva producció, tant teatral com novel·lística, és molt abundant, i el seu èxit està en relació directa amb la seva fecunditat. A Londres ha tingut la sort de veure representades quatre obres seves a la vegada. A desgrat d'això, fa ben pocs anys que és conegut a París. Menys en fa que ho és, vagament, entre nosaltres.

Alguns crítics anglesos, per l'abundància i el realisme dels personatges que descriu, i potser també pensant en el seu origen francès, l'han anomenat el Maupassant britànic. En canvi, algun crític francès l'ha comparat, pel seu humor, la seva ironia i la seva finesa, a Oscar Wilde. És fa una mica difícil de lligar aquests dos noms, que semblen els dels més oposats representants de dues literatures i de dues escoles diferents. Maupassant és el realisme inexorable, gairebé brutal. Wilde és la superficialitat daurada, el creador de miratges, el retocador hàbil de la veritat. No obstant, potser algunes obres de Maugham, com *El circol*, que reflecteixen aspectes de la societat anglesa, amb un cert realisme en els caràcters, amb una vena satírica molt ben sostinguda i un humor que deriva vers la tendresa i vers la poesia, són realment un punt de convergència d'aquestes tendències diferents.

Però Somerset Maugham és un d'aquells artistes difícils de classificar. No té una fórmula pròpia ni s'ha emparat sota cap pavelló. Això li resta evidentment personalitat i fa que, a desgrat de tot el seu talent literari i del seu ofici, que és prodigiós en moltes obres, aparegui com una figura secundària. Però fa també que li permeti de renovar-se constantment i que avui, en el seu crepuscle, ens aparegui com un bon representant dels nostres temps.

Així, de comèdies lleugeres i epigramàtiques com *El circol*, pot passar a drames tan intensos i rectilinis com *El cicló*, on l'autor narra el cas de la mare que assassina el seu fill per alliberar-lo del dolor i de la vergonya. I si hi ha en aquesta obra algunes escenes que semblen fer-la derivar vers el melodrama detectivesc, és tan despullada d'episodis inútils, assolint moments d'un tal patètic i d'una tal sublimitat, que no s'erren els crítics que l'han qualificada de veritable tragèdia.

El que ha fet, però, esdevenir més conegut entre nosaltres Somerset Maugham, han estat, a part de *Lady Frederick*, representada per alguna companyia castellana, dues de les seves produccions exòtiques: d'aquestes produccions que l'han fet anomenar, no sé si amb massa encert, pels aficionats a establir intel·ligències paral·leles, el Kipling del Pacífic. Ens referim a *La carta* i a *La pluja*, de les quals hem pogut veure sengles adaptacions cinematogràfiques. El cinema, però, a desgrat dels mitjans de què disposa per a fer sensibles, plàstics els ambients — cosa tan important en aquesta mena d'obres —, no ha produït la suggestió que es desprèn de les creacions d'aquest autor. I això que, a propòsit de *La carta*, hom ha

dit precisament que l'autor s'ha servit de la tècnica del cinema.

Cal advertir que ambdues produccions són extrems de novel·les del mateix autor. L'adaptació de *La carta* ha estat feta per ell mateix. Quant a *La pluja*, ho fou per John Colton i Clemence Randolph, amb unes dots singulars de condensació.

La carta no és sinó un fet divers estructurat d'una manera melodramàtica: una bona troballa com a argument i al qual l'ambient exòtic insufla una certa poesia. És interessant i hom no li pot negar una certa bellesa literària, però no és pas una obra de primera qualitat.

Somerset Maugham

La pluja és molt diferent. Ací ja és l'ambient i els caràcters el que determina el drama; cosa que significa que ens trobem amb la millor mena de teatre. *La pluja* té aquella complexitat psicològica de les tragèdies de Lenormand, en les quals els personatges són aniquilats per l'ambient. L'autor hi vol més que demostrar, posar en acció aquest principi del freudisme, segons el qual la nostra vida no és sinó el resultat de la lluita entre els instints inconscients i perversos — gairebé tots d'origen sexual — i els instints conscients educats per la raó, i influïts pel medi. En *La pluja* són els instints perversos els que triomfen. La sensualitat primitiva dels costums i el clima, amb la seva calor d'estiu i les seves pluges torrencials, que obsessiona els personatges europeus del drama i els desequilibra els nervis; és el que serveix de revulsiu i el que desferma els monstres del subconscient.

Altrament tota l'obra respon a aquest estat de consciència de la literatura moderna de viatges, aduers a les transformacions destructores que els governs europeus i les missions imposen als països colonials. Tot plegat, doncs, ha de fer un gran efecte teatral. Car ultra l'exotisme pintoresc que ha de donar visualitat a l'escena, totes les coses que s'hi esdevenen són d'aquelles que remouen i revolten.

DOMÈNEC GUANSE

LA MÚSICA

La S. I. M. C. a Viena

(Acabament)

El segon concert era dedicat a la música de càmera. El cèlebre quartet Poltronieri de Roma dona una versió de gran qualitat dels *Cantari alla madrigalesca*, de G. Francesco Malipiero, una de les personalitats més rellevants de la jove escola italiana. Amb una escriptura d'una difícil simplicitat, la música de Malipiero té una força melòdica que evoca sovint la poesia d'un paisatge italià primitiu, delicat de tons i de línies dringadores.

Fidelio Finke, txeco-alemany, convencional en la linearitat pseudo-contrapuntística d'una *Sonata per a flauta i piano*. Walter Leigh, jove compositor anglès, deixeble de Hindemith, presenta una *Sonatina per a viola i piano* sense cap detall sensible de fesomia pròpia.

Julius Schloss, deixeble alemany d'Alban Berg, acusa un temperament d'un postromanticisme accentuat, en el llenguatge exaltat d'una *Sonata per a piano*, severament lligat al sistema de composició amb dotze sons de l'escola de Schönberg. Pràctica demostració de la flexibilitat d'un cànon, la més estricta observància del qual permet l'expressió espontània dels temperaments més dispersos.

Una *Petite cantate pour les enfants à la gloire du bon Dieu et du soleil* del polonès Boleslav Wojtowicz, deliciosament cantada pels famosos *Sängerknaben* de l'excelsa imperial de Viena, sota la direcció precisa i afectuosa de M. Gliński, té un gran èxit de públic. Captiva per la gràcia popular de la línia melòdica, acusada per la tivantor heterofònica de la polifonia, sòbria i fluida.

Josef Mandic, un altre txecoslovac, dona a conèixer un *Quintet per a instruments de vent*, hàbilment tractat, des del punt de vista instrumental, ric i agradable de substància. El quintet d'instruments de vent de Praga: cinc virtuoses notabilíssims i un conjunt d'una harmonia i flexibilitat admirables.

***

La *Staatsoper* de Viena dona el mateix dia una representació de gala de l'òpera d'Egon Wellesz *Die Bacchantinnen*. Egon Wellesz, campió de primera hora en el camp de la música moderna, musicòleg-orientalista de renom internacional, escriptor fèrtil en el ram biogràfic, teòric i crític, és també compositor de fesomia independent i ben equilibrada. En *Les Bacants* ataca el problema de l'òpera des d'una perspectiva pròxima als orígens arcaïtzants del gènere, però amb un esperit molt d'avui i una visió orientada per experiències com les d'*Oedipus Rex*, de Stravinsky, i *El retorn d'Orestes*, de Krenek, per bé que personal sempre.

El dia 18 ens era ofert un espectacle singularíssim, comprès en el programa abundant d'espectacles organitzat sempre entorn dels festivals, per les ciutats que els estatgen. Una sèrie d'evolucions, danses i, fins i tot, un veritable ballet de Schmelzer (1700), superiorment executat pel conjunt de... pur-sangs de la famosa Escola espanyola d'Acadèmia de l'ex-cort imperial. A la nit, actors del Burgtheater i cantants de la Staatsoper estrenaven a la sala de l'Akademietheater *El triomf de la sensibilitat*, de Goethe, amb música de Krenek. El sketch de Goethe, ple de segones i terceres intencions, arriscades amb una gràcia tota a les i una malícia inexaurible, fa les delícies del públic. La música de Krenek, alerta i plena d'esperit, secunda admirablement totes les facècies de l'immortal Conseller de Weimar.

El diumenge, la secció austríaca de la S. I. M. C. portava els seus hostes en autocars a Eisenstadt. L'edifici residencial dels Esterhazy, escenari de la major part, i de la mà-pà-fèrtil, de la benedicta existència del bon papà Haydn en aquesta vall de llàgrimes. Discursos, visita al palau dels prínceps d'Esterhazy, concert Haydn a càrrec de l'Orquestra Philharmonica de Viena, tres àries orquestrades per P. A. Pisk i meravellosament cantades per Adele Kern, de l'Òpera de Viena, entre altres coses, i gran banquet final.

Dilluns, segon concert d'orquestra, a la sala gran del Musikverein. Eduard Erdman (Alemanya), amb una *Serenata* per a petita orquestra, no afegeix cap tret rellevant a la imatge que de la seva personalitat ha anat revelant en una evolució laboriosa. Norber von Hannenheim, en canvi, torna a decantar fortament la balança cap al cantó positiu, amb una obra d'una densitat i d'un gruix considerables. Aquest deixeble de Schönberg — un home de la trentena — es revela una de les personalitats més fortes i agudament perfilades que ens han donat a conèixer els festivals. El seu *Concert n.º 2* per a piano i orquestra impressiona per l'impuls d'una musicalitat genuïna i impetuosa, i els trets d'un intel·lecte que tiva les formes amb un clar domini de totes les dimensions de l'espai sonor. Interessant, sobretot, en l'aspecte tècnic, l'ús de diverses sèries fixes de sons, tractades a la manera de la *Grundgestalt* de Schönberg, encara que amb menys rigor. No obstant, la força unitària és sorprenent. Escripura orquestral de la més fina qualitat.

Polònia està representada amb un *Concert per a violí i orquestra* de l'esplèndidament dotat Jerzy Fitelberg, fill del cèlebre director de Varsòvia Gregor Fitelberg. Stefan Frenkel, violinista de talla, es fa aplaudir sorollosament en la interpretació del brillant paper solista.

Ernst Krenek (Àustria) dona a conèixer un cicle de poemes per a soprà i petita orquestra *Durch die Nacht*, extrems del recull *Worte in Versen*, de Karl Kraus, un dels esperits més universals de l'èl·lite vienesa dels nostres dies. A subratllar en aquesta obra d'alta qualitat lírica, l'aproximació, cada vegada més accentuada en les darreres obres de Krenek, al sistema

de composició amb dotze sons, de l'escola de Schönberg. Passada l'efervescència revolucionària en l'evolució del jove vienès, ell sembla adonar-se de la feblesa dels seus fonaments. La seva evolució cap al camp ideològic de Schönberg fa augurar una consolidació tècnica i un equilibri intel·lectual, la manca dels quals, fins ara, l'ha fet dependre en pura pèrdua una part considerable de les seves dots magnífiques. Anton Webern, amb batuta sensible i dicció inflamada, fa aclamar l'obra del seu compatriota.

Per fi, una *Simfonia per a instruments de metall i de percussió* d'un altre jove austríac, Hanns Jelinek, excessiva i amorfa, exhaurix ràpidament la reserva d'atenció i de nervis de l'auditori.

***

El segon concert de càmera, l'últim dels oficials, tenia lloc a la sala mitjana del Konzerthaus, el dia 22. Arthur Bliss, una de les figures més representatives de la jove escola anglesa, deixa una impressió vaga amb un *Quintet per a oboè i instruments d'arc*, que ens dona ocasió d'admirar i aplaudir un magnífic oboè anglès, Leon Goossens, germà del compositor i director, així com l'extraordinari quartet Kolisch, de Viena.

Karel Reiner és un altre txecoslovac — Alfredo Casella feia remarcar amb una punta de molèstia que, tal com anaven les coses, aviat podríem llegir la S. I. M. C.: *Societate Internazionale per la Musica Cecoslovaca*. L'autor mateix, joveíssim, executa amb virtuositat enlluernadora una *Petita sonata* que es fa més aviat llarga. Talent innegable i habilitat formal sorprenent; hom pot seguir amb curiositat l'evolució ulterior d'aquest compositor.

Vittorio Rieti, un dels joves italians més coneguts, dirigeix també personalment la seva *Serenata per a violí concertant i onze instruments*, ben rebuda, sobretot, pel sector llaf de l'auditori. Leopold Spinner (Vienna) mostra una gran facilitat d'orientació en l'espai atonal. El seu *Trio per a instruments de corda* acusa un temperament personal interessant. Jean François (París) té vint anys i ja ha guanyat una pila de premis. Té talent, no obstant. Les seves *Ballettes per a piano i quartet de corda* plauen per una simpàtica brevetat que mesura exactament la usura que pot suportar la matèria dels seus acudits, generalment enginyosos i polits. Té un èxit molt franc. Tibor Harsányi (Hongria), en canvi, amb una tècnica molt més madura, no acaba d'equilibrar el conjunt instrumental del seu *Nonet* (quartet de corda i quintet de vent). I com que la substància temàtica no és tampoc molt generosa, l'interès decau ràpidament, malgrat l'excel·lent actuació dels nou solistes.

***

El *Wozzeck*, l'òpera admirable d'Alban Berg, esperada com la gran sensació dels festivals pels hostes que encara no la coneixien, és donada a la Staatsoper en una interpretació totalment relaxada que no pot donar més que una vaga idea de la grandiositat d'aquesta obra genial.

La manifestació culminant dels festivals, fora dels programes oficials de la S. I. M. C. i organitzada per la secció austríaca en obsequi dels seus hostes, fou, indubtablement, el concert de la Societat Choral Obrera, la institució que és l'orgull de l'Oficina Socialista d'Art, de l'Ajuntament de Viena, i que dirigeix Anton Webern. Era el concert representatiu de Viena.

La precisió, la claredat i l'abrandament amb què aquests obrers i petits dependents del comerç canten una obra de la formidable dificultat del chor *Friede auf Erden*, de Schönberg, causen profunda impressió. De l'*Escena de film*, que va donar a conèixer a Barcelona, Webern n'ofereix en aquest concert una versió més treballada i trepidant, que traçava com una exhalació la corba fulminant del cataclisme imaginat pel compositor: perill amenaçant — por —, catàstrofe. L'epítleg, sobretot, fa olor de foc i de ruïna, té gust de cendra i la desolació infinita del lloc que acaba d'ésser escenari d'un sinistre.

D'Alban Berg hi havia en el programa l'ària per a soprà i orquestra *El vi*, basada en tres poemes de Baudelaire, en la traducció de Stefan George.

La riquesa de visions amb què el poeta canta l'himne del vi, suscita una riquesa igual de visions musicals. Totes deriven d'una sèrie única de dotze sons, exemple admirable d'aquella concepció nova de la composició musical, que veu en l'exploració polimorf d'un material donat, segons lleis de la més estricta economia, l'incitant més poderós de la fantasia i, alhora, la coerció que dona peu al desenvolupament d'una tècnica de la més fina i vigorosa organització intel·lectual.

Al final, la *Segona Simfonia*, de Mahler, en la qual intervé altra vegada l'*Arbeiterchor*. Confesso que mai una simfonia de Mahler no m'havia produït una impressió de grandesa com aquesta vegada, en la interpretació extàtica de Webern. Els obrers del chor i els pobres professors de la Simfonia de Viena — que portaven el pes i la fatiga dels festivals a sobre — estaven transfigurats. Les cares encoses, l'ànima en la mirada, suspesa de la batuta llamejant d'aquell home inspirat i posseït, que tremolava d'energia com un diapassó! La sala aguantava l'ale durant més d'una hora. Però l'últim acord és ofegat en una ovació indescriptible, en la qual pren part l'orquestra mateixa, a peu dret, i el chor. Webern és cridat un sens fi de vegades a l'estrada.

A Barcelona, no fa gaire, algú ha volgut regatejar mèrits a Anton Webern. Llàstima que no hi hagués ara, aquí a Viena, cap dels representants d'aquella freda suficiència nostra, per a rebre la lliçó que ens donava aquest públic internacional.

ROBERT GERHARD

Teatre i cinema

Jacques Copeau, com Giulio Antonio Braggia, com tots aquells a qui el cinema va sorprendre en un moment d'entusiasme per la renovació del teatre, no fan més que des- esperar-se davant l'embranchida cada vegada més forta del setè art.

Caldria, però, ja d'una vegada, qualificar d'inacceptable tota discussió sobre cinema i teatre a base de la mútua competència. No cal pas ara insistir sobre la independència de cada art, i un debat d'aquesta mena fa pensar en una rivalitat entre la música i la pintura, per exemple.

Llegim Copeau. «El teatre no cedeix davant del cinema sinó per la seva pròpia feblesa, no per la superioritat del seu adversari. Que no és capaç ni digne de posar-se-li a sobre. L'esnobisme s'ha girat contra d'ell. És la història de totes les revolucions. La seva victòria és deguda més a la decrepitud de les forces assaltades que al vigor de les assaltables. Què succeiria si les forces del cinema fossin disciplinades, coherents i menades per l'esperit... Jacques Copeau s'indigna. Pensa en les sales de teatres que es van convertint en sales de cinema. La mateixa sala Pigalle, muntada per a l'execució de totes les audàcies de la moderna escenografia teatral. Però aquesta consideració no li és massa feixuga. «Ja fa temps — diu Copeau — que jo pensava que hi havia massa teatres, i que no seria un mal massa gros que en desapareguessin uns quants. I no era jo tot sol que pensava així. Eleonora Duse havia escrit: «Perquè el teatre sigui salvat, cal que sigui destruït.»

Gordon Craig repetia sense parar aquesta frase audaç, sustentant-la en bons arguments. I nosaltres mateixos hem tingut més d'un precursor. A l'*Observateur du XIX siècle*, publicació que veia la llum a París en 1825, Saint-Prospèr diu que l'art dramàtic no pot capturar-se a França més que amb una condició: tots els teatres han d'ésser tancats hermèticament durant uns quants anys! Aquesta dada ens és donada per Aristippe en un *Manual del Teatre* publicat en 1826.»

Així doncs — qui no s'accontenta és perquè no vol — el cinema tendria la força, dictatorial, que Saint-Prospèr demanava fa més de cent anys. Diu Copeau: «La pantalla esdevindrà aleshores el més precís aliat de l'escena, en foragitar-la d'un camp massa vast on la producció s'empetteix en el relaxament i la usura, situant-la en un terreny més estret però més pur, que hom no podrà disputar-li mai més, i que jo anomenaria terreny de la poesia.»

(Ací hom podria multiplicar naturalment les invectives de l'estudi de Copeau. D'una banda, per fer del cinema una cosa a priori rítmica diversa de la poesia. D'una altra, per fer la poesia una serventa solament afavoridora del teatre. Cinema pot ésser evidentment poesia; i pot servir-se d'ella per als seus fins. És absurda una posició partidista i unilateral.)

Afortunadament els sentiments del pessimisme es barrejen, en Jacques Copeau, amb els de l'optimisme. «Jo no sóc pas allunyat de creure que, en contacte amb el cinema, el teatre es reduirà. Aquesta taula rasa, aquesta nova fundació, aquest bell començament que voldríem uns quants, i que tant hem cercat en temptatives sovint artificials, em sembla que el cinema ben inconscientment, però d'una manera molt autèntica, l'ha descobert.

«La sana influència que el cinema podria exercir sobre el teatre seria de retornar-lo al seu camí, als seus dominis.» Per tant, acaba Copeau: «No mostrem massa despit si les fortes firmes de la pantalla atrauen i confiquen a pes d'or tants actors i tants autors de talent. No en cal més que un petit nombre, però triats i ben decidits, per a defensar i fer triomfar el teatre que nosaltres estimem.»

G. L.

Un concurs de "Mirador"

MIRADOR obre un concurs amb el fi de possibilitar l'eclosió de cultivadors d'un gènere determinat. Aquest gènere és el constituït pels reportatges a l'estil dels que solem publicar en la segona pàgina del nostre setmanari. No senyalem tema: els lectors habituals poden haver vist la diversitat de matèries que es poden tractar sota la denominació de reportatges, o de coses vistes. Més que tot el que poguéssim explicar aquí,

serveix d'orientació la col·lecció d'articles publicats en l'esmentat lloc del nostre setmanari, per indicar el caràcter que poden tenir els treballs que es presenten a aquest concurs.

Així doncs, tindrem en compte, a més a més del valor literari dels treballs que ens puguin ésser tramesos, la seva adequació al caràcter que entenem propi dels reportatges de segona pàgina.

CONDICIONS

1.ª — Els treballs hauran d'ésser escrits en català, inèdits, i d'autors inèdits també, almenys inèdits per nosaltres, és a dir, que no hagin col·laborat mai a la segona pàgina de MIRADOR.

2.ª — Els treballs hauran d'anar signats per l'autor i ens han d'arribar a la redacció (Pelai, 62, Barcelona) per tot el dia 30 de setembre d'enguany. Els autors dels treballs tramesos faran constar llur domicili.

3.ª — No és obligatori acompanyar el text amb les il·lustracions corresponents.

4.ª — Es concediran, per ordre de mèrits,

dos premis, un de cent pessetes i un altre de cinquanta. MIRADOR es reserva la facultat de retenir els treballs rebuts que, malgrat no tenir cap premi, cregui publicables, els quals seran abonats segons les tarifes usuales del nostre periòdic.

5.ª — MIRADOR es reserva la facultat de no atorgar un dels premis, o tots dos, o d: declarar desert el concurs.

6.ª — Els treballs no premiats o no retinguts per a ésser publicats, seran retornats a llurs autors respectius.

7.ª — La propietat dels treballs premiats i dels retinguts serà de MIRADOR, el qual els publicarà en números successius, en el mínim de temps possible.

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

AGUMULADORS "Exide" GARAGE ELECTRIC
CARRER MOYA (ARIBAU I DIAGONAL)

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU

VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS D'URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

ALS SUBSCRIPTORS I COMPRADORS DE MIRADOR

SUBSCRIPCIÓ DE VACANCES

Els subscriptors que vulguin rebre MIRADOR al lloc on estúegin, no han de fer més que comunicar a aquesta Administració llur nova residència, on els serà adreçat el setmanari sense augment de preu.

Igualment comuniquem als compradors al número que el vulguin rebre en la seva residència d'estiu, que hem obert un servei de subscripcions de vacances, per un mínim de 4 números, al preu corrent de 0'30 pessetes el número.

Administració de MIRADOR, Pelai, 62, 4.º
Telèfon 15300

LES LLETRES

NOTES EN RENGLLE

Nostàlgia i poesia

No hi ha gràcia comparable a aquesta de destriar dels fets particulars, aparentment immersos en l'anarquia, una llei superior d'ordenació que fa lògiques les coses tingudes per absurdes.

La Providència té una representació camuflada en la història de la cultura, i els savis coneixen ja l'orgull que les coses esdevinguin d'una manera preestablerta ja — justament perquè han d'esdevenir així.

La veritat, altrament, no interessa en la seva possibilitat d'esguerrar els conjunts de pensament. Per a un filòsof de la cultura o de la història, tot allò que violenta el ritme que el seu cervell ha dibuixat damunt la cronologia, no és veritat.

Hi ha dues menes de poemes; hi ha dues maneres de considerar el món. Hi ha èpoques que estan girades vers el passat; que senten el pasat com un perfum inoblidable. Són èpoques — i poemes — que no senten la gràcia de la vida nova de cada dia. N'hi ha d'altres que senten la pressa de viure i que signen la vida amb una voluntat de futur. Són amics de la rialla i del nu. Els primers viuen sota l'astre romàntic. Els segons, sota el clàssic. Els primers són els violents, els desesperats, els pessimistes. Són els romàntics del segle XIX, i els torturats poetes barrocs i els espiritualistes de l'Edat mitjana. Els segons són els clàssics, els renaixentistes del XVI, els fins irònics del XVIII, els futuristes del XX.

No hi ha més que dues fórmules. Pressa i nostàlgia.

Els poemes que acabem d'anomenar són els poemes de la pressa. Són els clàssics llatins que demanen, amb Ausoni, de collir les roses:

Colligo, virgo, rosas...

Colliu les roses. Cueillez dès aujourd'hui les roses de la vie, diu Ronsard en aquell sonet a Helena tan conegut. Ho diu també a Cassandra:

Cueillez, cueillez votre jeunesse comme à ceste fleur la vieillesse fera tenir votre beauté.

I un poeta castellà, un fi torturat per aquesta pressa, que en ell es barreja d'angúnies subtils — Garcilaso — diu també:

Coged de vuestra alegre primavera el dulce fruto...

El Poliziano, en una Balada incita també a aprofitar l'instant:

Quando la rosa i sue foglie spande quando è più bella, quando è più gradita allor è buona a mettere in grilande primo che sua bellezza sia fuggita.

Pressa de viure. Pressa de viure, perquè, cal dir-ho, ens amenaça la Mort.

Goza del sol, de la pagana luz de sus fuegos;

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

S'adquireixen exemplars dels números

56, 120 i 153

DE
MIRADOR

Adreçar-se a l'Administració:
Pelai, 62.-Telèfon 15300

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI ■ Màxima rapidesa
Màxima qualitat

ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA

gozad del sol porque mañana estaréis ciegos!

crida Rubén Darío, espantat.

El full es tomba, però. I descobrim uns poetes pàl·lids i melangiosos que porten ro-

*Tel fut Ronsard, auteur de cet ouvrage,
Tel fut son œil, sa bouche & son visage,
Portrait au vif de deux crayons diuers:
Icy le Corps, & l'Esprit en ses vers.*

ses — ja mortes — a la mà. Són els nostàlgics.

*Cuán presto se va el placer como después de acordado da dolor.
Como a nuestro parecer cualquiera tiempo pasado fue mejor.*

canta Jorge Manrique. És el temps en què François Villon, l'esqueixat i el violent, es sent melangios també. Les Dames Antiques de la Balada no existeixen. Les neus d'altre temps han desaparegut.

Mais où sont les neiges d'antan?

Però les neus d'antany que ja marxaren li neven la cabellera, com a record. I aleshores no cal pas cantar la neu fosa per les noves primaveres, sinó plànyer les primaveres fugides:

Je plains le temps de ma jeunesse oùquel j'ay plus qu'autre gallé jusque à l'entrée de vieillesse qui son partement m'a celé.

El passat que no torna. El futur. Avui encara es debaten els dos temes. El Marciano, non marciare de Marinetti, es contrapos a la fina melangia de molts poetes d'avui. Canta Josep Carner:

*On és anat el goig que jo tenia,
On és anat?
Oh goig d'amor que etern me prometia!*

I després, en Josep Maria López-Picó, amb un accent de moralitat:

En el bes consentit de l'hora lassa quan diem que tot passa tot és fugit.

En el vol que acompanya silenci i crit quan callem que tot passa tot és fugit.

Quan iguala l'oblit, el poc i el massa somniant que tot passa tot és fugit.

Entre els escriptors castellans d'avui que tenen un relleu polític, diríem, perquè ens ajuda a fixar posicions, que la nostàlgia de coses imperials, denunciada per nosaltres, típica en l'obra de Miguel de Unamuno, ens l'assenyala com a figura desplaçada avui; com a figura del segle XIX. En canvi, per exemple, no sabríem estar-nos de veure carregada de sentit actual l'obra premuda i plena d'urgències de don Manuel Azaña, escriptor i àvid de futur.

GUILLEM DIAZ PLAJA

VARIETATS

EL PRIMER GRAU de la vida social s'anomena xafarderia. El darrer, esperit de finesa. Tot el nostre esforç de constructors s'ha de dirigir, ara, a avençar per aquest camí. En el ben entès que si de cas fallàvem i ens quedàvem en el primer grau d'aquest camí, tant se valdria no haver començat una Reinaxença que ara, en complir els cent anys, se'ns apareix plena de perfils heroics. Si algun sentit profund té l'aprovació de l'Estatut de Catalunya, aquest sentit ens ve donat per la diferència de termes amb què la nostra biologia política quedarà delimitada. Aquesta diferència pervé de l'existència diversa que nosaltres tenim, per exemple, per al caminant que no ha arribat al destí que ha de situar-lo i per a l'home que se sent ambientat per una instal·lació confortable. Així hi ha coses perfectament acceptables per a un poble en estat de marxa i absolutament inacceptables per a un poble en posició de repòs. Aquesta sensació de poble que ja ha depassat l'hora heroica i ha penetrat l'hora civil és la primera que nosaltres voldríem per a nosaltres mateixos. Aquesta sensació ens vindria donada per aquella actitud dels artistes i dels artesans, segons la qual es podrien lliurar finalment a llur feina sense necessitat d'haver-se de plantejar prèviament problemes polítics de cap mena. Segonament per l'aparició decidida ja d'un estat de vida social que hagués depassat ja absolutament l'hora de la xafarderia.

Es essencialíssim això. I cal que l'esforç definitiu el fem en aquest sentit. En el sentit d'organitzar una normalitat sobre la base d'una convivència social perfecta. Ara ja no hi ha excusa — com en el temps de les barricades — per a continuar en mànegues de camisa.

MIRALLS. — Emil Ludwig presenta *Goethe* en un llibre que caldrà comentar amplament al seu torn, en el fons d'un mirall. (Els seus ulls profunds, negres, al fons de la lluna de l'espill d'una merceria de Leipzig.) Ramon Xuriguera prepara un llibre narratiu que s'anomena *Espills adormits*.

Mi mejor amigo, el espejo

diu Guillermo De Torre en un vers que fa el pes.

PARIS ES PLE DE SUDAMERICANS, encara! És curiosa — i grotesca — aquesta obsessió criolla per la ciutat de París, sintetitzada en els tòpics més rebregats de fi de segle. Si revisem alguna antologia sud-americana la trobarem — avui, en 1932 — simiescament carregada de Verlaines mal traduïts i pitjor compresos. Fa angúnia. Més encara en aquests moments en què hom cerca adalardament fórmules poc gastades — radicalment antigues — per tal com les receptes europees fan crisi. Comentàvem darrerament ací mateix aquell esforç dels cantaires negres de sarsuela per a semblar blancs, just al moment que la salvació de l'art està en la intensificació de les arrels racials de cadascú. Ara insistia en un comentari paral·lel perquè he conegut un artista colombià, que és d'un continent que — com és sabut — posseeix una art decorativa esplèndida de personalitat i de vigor (Mèxic, per exemple, en sap revaloritzar la importància). I bé, aquest artista colombià ha maldat durant catorze mesos per a poder ingressar a l'Escola de Ceràmica de Sèvres. Naturalment, com que hi ha una Providència que vetlla per les arts disfressada de xovinisme polític, el nostre amic no ha pogut ingressar perquè era estranger... Però la Providència de les arts incaiques, secretament d'acord amb la francesa, deu ara riure maliciosament per sota el nas.

SOBRE EL PAISATGE CATALA. — Pere Coromines ha publicat a les benemèrites edicions de *La Revista* un parlament líric sobre el nostre paisatge. Caldria organitzar aquesta embranzida inicial per a demanar un estudiós, o una agrupació d'amics de les coses nostres, que cerqués d'estudiar la GEOGRAFIA LITERÀRIA DE CATALUNYA. És a dir, que fos possible d'estudiar detingudament el sentiment del paisatge en els nostres escriptors, i el reflex que damunt de les seves pàgines han anat deixant els diversos indrets de Catalunya. Jacint Verdaguer, Josep Pla, Josep Maria de Sagarra, ens donarien per a començar pàgines antològiques. Aquests dos darrers, amb Xavier Montsalvatge i Carles Rahola, ens donarien el sector gironí. Joaquim Ruyra, la Costa Brava. El Camp de Tarragona, seria reflectit per Puig i Ferrer. Les terres de l'Ebre, per S. Juan Arbó. I així successivament.

Aquest podria ésser l'estudi que podríem anomenar *horitzontal*. Caldria després iniciar un treball de tipus històric per a precisar com aquest sentiment del paisatge evoluciona al llarg de la nostra història literària. Models: Azorín, Mornet, Castro, Dauzat...

El més gran assortit en

MAPES
i
GUIES

per a turisme, el trobareu a la

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

LLETRES FRANCESSES

"Comment ils écrivent"

Al principi de la temporada 1932-33, els amateurs d'art barcelonins podran sentir una conferència de Georges Charenzol, en la qual l'home que potser ha comprès millor el pintor Pascin (Ed. du Triangle) explicarà els seus punts de vista sobre la pintura. G. Charenzol sap quina és la finalitat d'un pinzell i d'una tela, perquè, bregat en els

un retrat dedicat de Mussolini; que Julien Benda escriu en l'angoixa; que Georges Duhamel anota i nota, d'on la seva escriptura minúscula i ràpida com la d'un metge escrivint una recepta. Car Charenzol ha afegit una reproducció d'autògrafs de cada escriptor, la qual cosa porta de vegades el lector a mesurar la irònica diferència que separa la mena de glòria a la qual pretén un mestre i els límits de capacitat i de pensament entre els quals s'ofega, dificultats acusades totes elles per la seva calligrafia.

Quant a l'art d'escriure, amb l'excusa de l'interviu, Charenzol ha obligat força autors a confessar com desitjarien escriure. D'altres vegades, una dosificació equivalent de confidències sinceres i de presentació traçada per part de Charenzol, duu a un veritable petit assaig sobre tal o tal altre autor. Així hom sabrà que Maurice Martin du Gard porta la consciència fins a l'extrem de llegir les proves dels seus articles als seus col·laboradors. Serà ben útil per a un escriptor, francès o d'onsevulla, saber que Henri Duvernois veu una anècdota en la *novelle* i en la novel·la no dona tanta importància al tema. L'èxit d'aquest autor, que cada dia anexiona més lectors sense voler-ho espertarrar, potser ens és lliurat així. Quant a Edmond Jaloux, el subconscient té unes habituds talment precises, que obeeix gairebé mecànicament a certs procediments de treball. A l'extrem oposat del treball d'entrenament continu, de gimnàstica sàvia d'un Edmond Jaloux, hom troba la llibertat fantasista d'un Paul Léautaud; la seva fuga i la seva voluptuosa sinceritat li fan abominar de l'art de la composició.

Charenzol

secrets d'una altra expressió de la vida, havent escrit el *Panorama du Cinéma*, no deixarà que cap dels dos dominis s'encaualli sobre l'altre.

Igual obrarà envers el periodisme i la literatura. Per practicar el primer i exercir la segona professió, ha arribat a preguntar-se el que entrava d'actualitat — i per tant de susceptible d'ésser agafat pel fet divers — en l'elaboració de l'obra literària dels més cèlebres autors francesos contemporanis.

Charenzol ha compost així, sota el títol *Comment ils écrivent?* (Ed. Montaigne), un llibre que — paradoxalment, però realment — interessa alhora el gran públic i els especialistes. La client fidel del novel·lista pot saber a la fi el color, el pes, el format del paper i el color de la tinta amb què han estat escrites les seves obres preferides. Però, al mateix temps, el més exigent dels professors, l'estudiant que demà prepararà una tesi, per exemple, sobre el paral·lisme entre els obstacles contra l'aventura en la societat moderna i la voga de l'aventura en certs escriptors de Mac Orlan a Carco, trobaran, llegint el llibre de Charenzol, els primers elements d'una classificació dels mètodes actuals de la composició literària.

Hom no es sorprendrà de saber que una Germaine Beaumont escriu «perquè es veu obligada a escriure»; que un Maurice Bedel, per odir a les opinions del seu editor, ha rebotat el feixisme, però treballa davant

velacions del llibre de Charenzol són les que fan referència a André Thérive. El puixant novel·lista populista, la consciència del qual va aparellada al seu coneixement de la ciència de l'ésser, no solament s'informa sobre la vida observant-la minuciosament cada dia, sinó que encara visita el Museu Social per tal d'apuntalar les seves observacions. Això és precisament el que ha donat una solidesa infrangible a l'obra del Thérive novel·lista, ja que és així com se l'estudia Charenzol i no com a crític.

L'ordre de la lògica psicològica m'obliga a dir que el prefaci de Fernand Vandermere — que he llegit, ben entès, després del llibre — reflecteix aquell partit pres de cercar en la literatura un orejament de l'ànima, un amor i una expressió cada vegada més vastes de l'home, i no pas una abstracció cada vegada més sufocant, sentiments que sempre he exposat ací i que, cal dir-ho, sovint són menys compartits a París que a Barcelona.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

GRANS NOUETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

RELOJERIA

El millor en mecanisme de fabricació suïsa en models creats i executats per

JOIER

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

LES ARTS I ELS ARTISTES

Comentaris arquitectònics PROJECTOR Hans Arp a Barcelona

A Sitges estan d'enhorabona. Després d'haver patit la plaga artístic-arqueològica que amb «Mar i Cel» arribà al punt de dalt, ara, amb la inauguració del casino «Platja d'Or», han iniciat un convenient renovació arquitectònica que desitgem que sigui continuada més endavant.

Fa uns anys, passejava amb Le Corbusier pels carrers de Sitges, i ja podeu suposar que els comentaris de l'arquitecte sufs

tes vegades hem combatut. Perquè l'edifici comença inferiorment seguint un ordre clàssic, més o menys ben reestilitzat, per acabar — en la part més elevada del xamfrà — amb un cos superior confeccionat a la moderna; d'aquella modernitat que sols consisteix a suprimir els capitells de les columnes.

Dels elements decoratius d'aquesta façana cal distingir el dibuix de les reixes

El casino Platja d'Or

no foren gaire afalagadors pels projectistes d'aquelles torrades i torretes tan bufonament estilitzades. Sembla mentida que al costat de la lògica i la simplicitat emotiva de les cases del poble hagi aparegut un repertori d'empescades «artístiques» tan lamentables. I el que passa a Sitges succeïx a la majoria dels nostres pobles d'estiu.

Per això hem d'agrar als dirigents de la H. U. S. A. l'haver construït un casino de cara al mar i a Europa. El més notable d'aquest edifici està en la pròpia construcció. Perquè si l'obra fos de ciment armat no seria cap novetat; però construir sobre una platja un casino d'una superfície de 800 metres quadrats amb uns quants peus drets de fusta, quatre embans i sense fonaments, és una empresa difícil de reeixir.

I voldria insistir més en els detalls constructius, per donar a conèixer l'enginyer de l'arquitecte Ramon Argilés, autor de l'obra. Si els fonaments s'haguessin fet per pous, a la manera corrent, s'hauria hagut de profunditzar almenys a tres metres i el pressupost de l'obra hauria duplicat, i el casino no hauria estat llest en un mes, com volien els propietaris. I per tot això, Argilés va idear el basament directe dels peus drets de fusta sobre unes soleres de maó damunt de la sorra, i amb una planxa de formigó en tota la superfície de la planta, tots els peus drets resulten convenientment arriestrats. Per una construcció lleugera com aquesta, el sistema estructural emprat pel jove arquitecte és de sobres suficient. I aquí està l'avantatge de la construcció moderna. Construir bé, més de pressa i menys car. Però, a més a més de la tècnica, cal que hi hagi la gràcia: l'instint arquitectural de la bona tradició. I en aquest sentit, és més tradicional aquest modern casino que el pastitxo de «Mar i Cel».

Interiorment, la decoració superflua ha estat suprimida. El projectista deu haver pensat — i amb encert — que la part decorativa aniria a càrrec de la indumentària colorística de les estiejantes. I val a dir que pot estar satisfet de la gentil col·laboració.

Amb aquesta obra, Ramon Argilés s'ha guanyat un lloc distingit entre els joves arquitectes que, de mica en mica, ens van renovant la nostra casolana arquitectura.

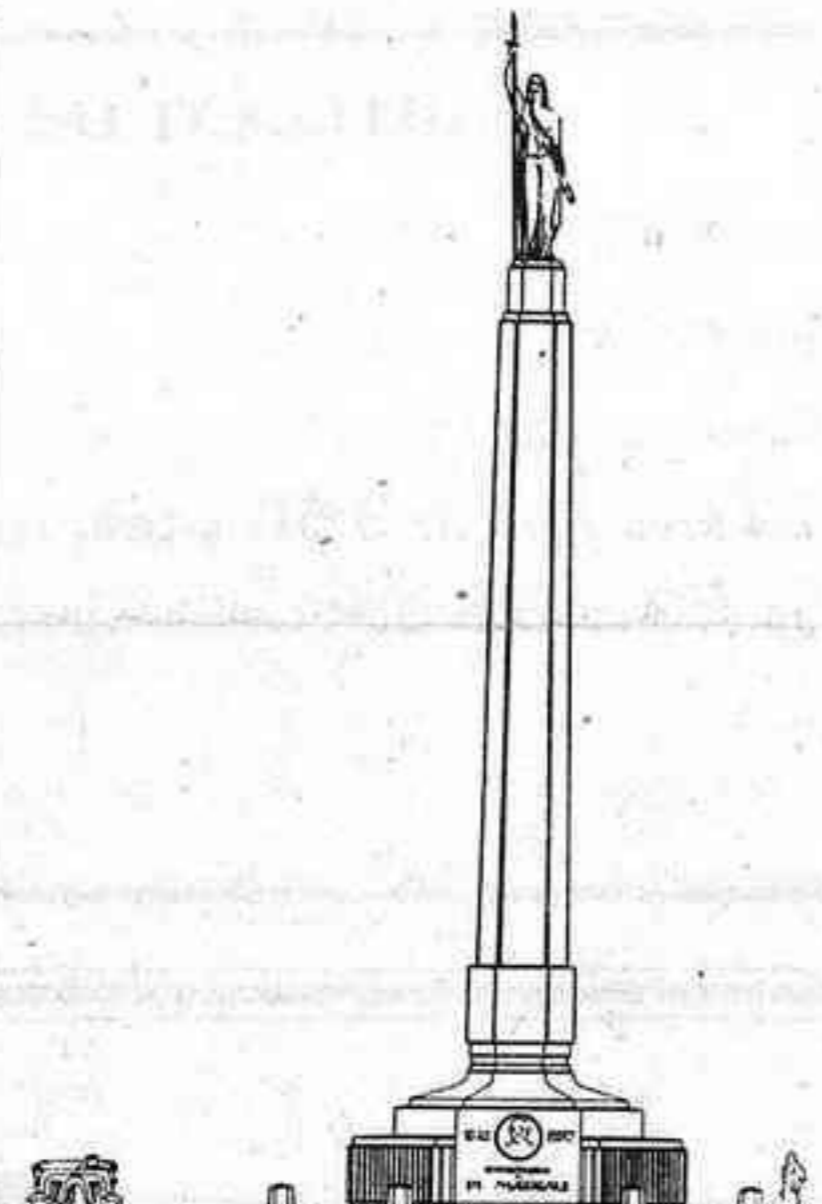
***

Actualment, s'estan acabant uns quants edificis importants que bona falta ens feien. A la Via Laietana tenim un Banc d'Espanya nou de trinxera que s'inaugurarà d'aquí pocs dies. No havent-hi entrat, només podem judicar la façana.

Quan aquest edifici anava creixent teníem unes certes esperances que seria, almenys, d'una discreció agradable. Ara, que ja està acabat, hem tingut una decepció. La composició dels elements sembla correcta; però llur moderatada és d'una rigidesa feixuga. Amb el tira-ratilles a la mà es pot ésser tan sensible com amb el pinzell més afuat. Cal, només, esmolat la percepció dels volums. Així, per exemple, la proximitat de les dues coronises (la d'ordre jònic i la terminal de l'edifici), tenint totes dues gairebé la mateixa volada, determinen un seccionament feixuc en el parament de la façana. I quant a estil, resulta d'aquell modernisme híbrid que tan-

de ferro com la mostra més agradable de l'edifici. En canvi, les escultures són de migrada qualitat i d'un decorativisme banal.

L'edifici que està terminant el Foment del Treball Nacional a l'altra cantonada presenta, des d'ara, bon aspecte. Podem assegurar — vist el projecte — que serà digne del seu autor, l'arquitecte Adolf Florensa. Com en totes les seves obres, hi ha la ponderada composició dels elements tradicionals i expressats, a la vegada, per la visió sensible dels bons estilites. I fixeu-

El projecte de monument a Pi i Margall

vos, també, en el perfecte acord d'aquesta façana i la del costat. Les coronises segueixen la mateixa horizontal. En l'arquitectura urbana, aquests acords mai no seran prou agrats.

Davant d'aquest gran edifici del Foment, el Sindicat de Metges ha construït el seu casal. Bon exemplar. Excel·lent proporció de buits i plens.

De totes les construccions que s'estan acabant, la de més envergadura és la del Govern Militar. Crec que podem estar satisfets del seu aspecte. Seguir el guiatge de Llotja sempre serà entenedimentat, i més encara en un edifici situat en el mateix passeig. Llàstima, però, d'aquelles escultures «guerrerres» de sobre la barana. Sembla estrany la influència que unes escultures dolentes puguin tenir en la fisonomia d'un edifici. En aquest cas, quatre ninots són suficients per degenerar un edifici correcte. Lloada sigui la ventada que els faci caure.

D'aquesta façana també suprimirem un fris escultòric situat a mitja alçada i intercalat entre les pilastres. En el cos central, aquest fris no hi és pas; i bé, no hi fa cap falta.

Seguint molt més de prop les petjades de Llotja, s'aixeca un petit edifici a la plaça del Palau, on s'ha d'instalar l'Escola Nàutica. Amb la sola presència d'aquesta casa, la plaça del Palau té una solta que abans no tenia. Malgrat les migrades dimensions — com edifici públic voltat de grans espais — ha estat feliçment projectat. Potser, de la façana que dona a la Barceloneta, criticarem un acoblament poc graciós de tres balcons i les cupuletes damunt d'unes torres amb quatre frontons. Però el conjunt és ben acceptable.

No ens podem, doncs, queixar d'aquesta nova brotada d'edificis públics. La nostra arquitectura comença a posar entenediment. Fins l'Ajuntament n'ha donat proves, refusant el projecte de monument a Pi i Margall de Blai, i substituint-lo pel de Florensa i Vilaseca. En aquesta qüestió del monument a Pi i Margall la nostra opinió ja l'hem exposada diverses vegades. Després de l'acord del Consistori, podem dir que hem guanyat mitja batalla. Nosaltres refusàvem el projecte d'En Blai i el lloc d'emplaçament. Hem perdut respecte a l'emplaçament, però hem guanyat un nou projecte, que no ens farà caure la cara de vergonya.

Deixant de banda els inconvenients de l'emplaçament, el projecte està molt ben concebut. Pi i Margall des del cel (laic) ens ho agrairà.

MÀRIUS GIFREDA

BARROQUISME I MIRACLE.—El crític d'art Germain Bazin publica al darrer número de L'Amour de l'Art un article molt interessant sobre el sobrenatural a l'art del segle XVII. M. Bazin inicia la seva explicació al marge d'un llibre recent, L'Art religiós après le Concile de Trente, que ha prestigiat abundantment la figura d'Emile Mâle, el gran crític d'art francès.

Bazin remarca l'aparició del sobrenatural en l'obra pictòrica del XVII. L'antiga serenitat renaixentista desapareix sota núvols meravellosos. Hi ha aparicions i escenografies complicadíssimes. La majoria de teles presenten una doble acció. Una, humana, on els personatges toquen de peus a terra. Una altra al cel, on els personatges trepitgen els núvols incorporats. Les formes que volen han fet irrupció. Romanticisme? Ja estem acostumats a concebre el segle XVII com un període d'exaltació, és a dir de Romanticisme, cada constatació fa més clara la idea preestablerta.

L'evasió de la normalitat ens apareix al segle XV i al segle XIX. Al XVII és el barroc, és el cultisme, és l'extravagant...

Ara, el miracle. M. Germain Bazin tria amb molta habilitat els exemples. Ens mostra, com un cas típic, l'evolució del tema anomenat la «sacra conversazione»: la Mare de Déu parlant amb els sants i amb els patriarques. Doncs bé: aquest tema és presentat tot al llarg del segle XVII, amb una imatge tota humana de la Verge Maria que, de vegades, és a peu pla, conversant; de vegades en un petit tron lleugerament alçat. Tot, però, resta immediat i concret. En arribar al segle XVII, però, l'acció de la tela es divideix. I per bé que la «sacra conversazione» continua, els interlocutors han canviat de posició. Els sants i patriarques continuen tocant de peus a terra. Però la Mare de Déu és dalt, en la part alta de la tela, voltada de núvols resplendents i d'àngels bufadors. Tot ha canviat i s'ha fet menys precís. Ha fet la seva aparició el miracle.

Aquesta mateixa disposició trobem en L'Enterrament del Conde de Orgaz del Greco, per exemple.

També trobem unes dades molt clares sobre aquest «canvi de posició» en algunes pintures representant el Paradís. A algunes obres de l'escola sienesa trobem visions del Paradís on els benaventurats estan arreglats en una mena de graderia ordenada. Com en el cel dantesco, organitzat en cicles perfectes, cada benaventurat ocupa el seu lloc. I bé: en passar aquest tema al segle XVII apareix una escenografia llampanant muntada sobre un desordre còsmic. Recordem aquells cels turbulents i magnífics de Del Pozzo, pintant sobre voltes que semblen cels esquinçats en un esforç sobrenatural de grandeses.

El segle XVII defuig la normalitat. Adhuc en la disposició de les figures, la complexitat augmenta. Wölfflin recorda com les línies paral·leles a la boca de l'escenari marquen les posicions de les figures al XVI. I al XVII, les figures s'endinsen fins al fons de la tela i augmenten les combinacions. Hi ha, demés, la mística que pren aires turbulents. El barroquisme de la Santa Teresa del Bernini no deriva solament del moviment de les teles del vestit de la Santa, sinó de l'expressió realment torbadora de la Santa extàtica.

SEGELLS.—La renovació filatèlica de la República es fa amb una excessiva lentitud. Avui dia, encara, als setze mesos de proclamada el nou règim, hi ha segells amb effigies monàrquiques. Un segell és una petita cosa transcendental. Pesa més i és més vist que moltes altres coses que semblen de més tamany. Constitueix, altrament, un signe oficial del país que autoritza el viatge per l'estranger. I té un sobrevalor enorme per a tots aquells que es dediquen a la benigne afició de la filatèlia.

Però és, demés, un índex del gust oficial. Ara, junt a les figures patríes de la República — Pi i Margall, Pablo Iglesias, Blasco Ibáñez — comencen a circular segells que representen vistes de ciutats espanyoles. El primer que he vist, però, és absolutament protestable. Duu gravada una visió de les anomenades «casas colgantes» de Cuenca, mena d'habitacions troglodítiques, arrapades a la roca, tristes, carregades de misèria i mal gust. Això no és pas exactament una propaganda turística. — D.-P.

Pasta de Cera

El fang que permet el més perfecte modelat

Olivera, 25 - Telèf. 31816

VESTITS DE BANY
BARNUSOS
LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

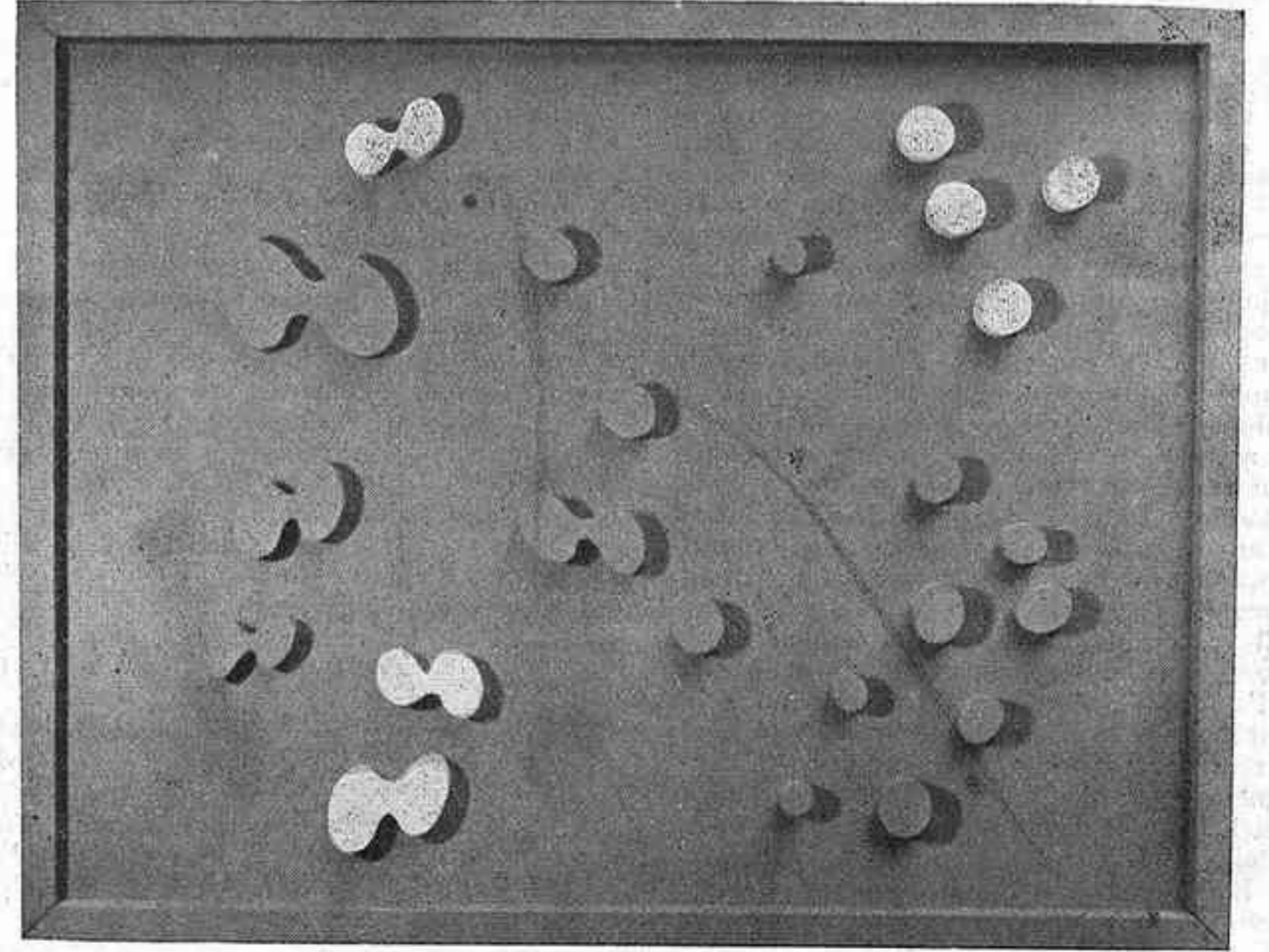
F. Vehils Vidal

32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 PTES.

En el paràgraf final d'un article, *Agonia de la pintura*, que sollevà una tempesta de comentaris, evidentment desproporcionats a la modestia de les nostres intencions — ens limitarem a fer unes consideracions personals al marge d'un article publicat ací amb el mateix títol —, deïem: «Ens interessen moltes obres artístiques d'una manera relativa. Però la pura creació de l'esperit només la trobem en algunes coses, poques.

tingut cap objecte per model, són tan concrets i sensuals com una fulla o una pedra. L'art és un fruit que brolla en l'home, com una fruita sobre una planta o el nen en el ventre de sa mare. Però, mentre que la fruita de la planta pren formes autònomes que no s'assemblen a un aerostat o a un president amb levita, la fruita artificial de l'home s'assembla generalment d'una manera ridícula a l'aspecte d'una al-

Hans Arp. — «Nombres et cravates» (Col. Hoffmann-Stehlin)

D'una manera absoluta, només ens interessen els objectes de Joan Miró, dels quals ha dit Carl Einstein que creen una nova mitologia, les escultures d'Hans Arp, arquetipus d'un despullament plàstic colpidor, i els objectes poètics d'Alberto Giacometti.» Afirmació molt categòrica, aparentment. Però no ho semblarà tant si afegim que, en la relativitat susdita, hi caben perfectament una mà de pintors i de pintorosos, d'escultors i d'escultorosos, que fa feradat. Però deixem-nos de subtilsies i anem al gra.

I el gra és que, fa poc, un d'aquests tres elegits dels déus, Hans Arp, ha passat per Barcelona. Hem conversat llargament amb ell. Ens ha parlat, entusiasmat, de la nostra ciutat, Barcelona, que no coneixia, l'interessa extraordinàriament. Allò que l'ha impressionat més profundament han estat els dos pols: el barri vell i el barri xinès. La Plaça del Rei i els music-halls del Paral·lel. I el carrer del Cid amb les seves criatures andrògines. I, per damunt de tot, les pintures romàniques i gòtiques del nostre Museu. També ens ha parlat de la nostra enternida debilitat, de Joan Miró — però! —. Aquest pintor català, ens ha dit, té un sòlid renom internacional. A París, és extraordinàriament considerat. Arp ha comentat també les obres d'alguns pintors sobrealistes, les quals, desposseïdes de llur literatura i de llur pornografia, no són més que acadèmisme mort i enterrat.

Hans Arp fou el fundador, amb Tristan Tzara, del moviment Dada a Zuric en 1916. Considerem el dadaisme com un moviment molt més important, més viu, i sobretot més autèntic, que el sobrealisme. El dadaisme va néixer en el moment precís en què havia de fer-ho. Vingut immediatament després de la lògica cubista, el seu instintivisme fou la restauració de la supremacia de l'espiritual i la revelació de veritats profundes que els homes s'entestaven a ignorar. Al costat del seu autèntic esperit de revolta, el sobrealisme apareix com una sinistra farsa i un exhibicionisme delirant. Hans Arp ha publicat també, en col·laboració amb Lissitzky, el llibre sobre els *Ismes*, que ha contribuït poderosament a la comprensió de les diverses escoles pictòriques i escultòriques de l'Europa artística d'avui.

Quant a la seva estètica... Arp va contestar a l'enquesta de *Cahiers d'art* — *Què penseu de l'art abstracte?* — amb unes quíntilles amaraes de clarividència, alguns fragments de les quals transcrivim a continuació: «L'home anomena abstracte allò que és concret. Comprenç que s'anomeni abstracte un quadro cubista, car algunes parts han estat sotrestes a l'objecte que ha servit de model a aquest quadro. Però trobo que un quadro o una escultura que no han

tra cosa. Estimo la natura, però no els seus succedanis. L'art il·lusionista és un succedani de la natura.»

Abans de comentar aquests mots, que són resum i compendi de les intencions de Hans Arp, aclarirem que els subratllats són nostres. L'ús de la cursiva facilitarà als distrets la comprensió d'allò que ha escrit Arp. Aquest, amb la seva resposta, oposa la creació a la còpia o la imitació, a la transcripció o a l'interpretació, com es vulgui anomenar-ho, de la natura. Per a ell, creació vol dir inventar un objecte que tindrà una bellesa tan inèdita com la d'una creació natural perquè, com aquesta, no s'assemblarà a res. Serà abstracta, en efecte, una obra que, partint de la natura, la deformi o n'elimini alguns dels seus elements constitutius. Però una obra que, sense partir de la natura, sigui bella en si i no per comparació, una obra que tingui una bellesa autònoma, serà tan concreta com una cosa natural que posseeix formes autònomes i no s'assembla a un aerostat o a un president amb levita.

Això són les obres d'Arp. No obres abstractes, sinó concretes. Les seves escultures, que atenyen un despullament plàstic que poc han igualat, són pura creació, com creació són una flor o una fruita. Pures invencions de formes, les obres d'Arp. Però mai arbitràries ni gratuïtes. Això s'ha de subratllar. És més important del que sembla. Les obres d'Arp obeeixen a unes lleis, que no tenen res a veure amb les lleis lògiques del cubisme. Aquestes eren lleis mortes. Les de les obres d'Arp, per contra, són lleis vives. *Objectes col·locats segons les lleis de l'atzar*, titula Arp moltes obres seves. El cor té raons que la raó no comprèn, deia Pascal. Parodiant-lo, podríem dir que l'atzar també té raons que la raó no comprèn. Lleis intuïtives més exactes, potser, que les lleis promulgades pel cervell. S'ha parlat molt de disciplina, aquests darrers temps. Lleis de l'atzar... Aquesta és la veritable disciplina. La disciplina viva.

SEBASTIÀ GASCH

TREN ESPECIAL

DIUMENGE VINENT PER A VISITAR
L'Escala i Ruïnes d'Empúries

DETAILS I BITLLETS:
VIATGES CATALONIA
Rambla Estudis, 12.-Telèfon 23252

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la
Neurastènia. Impotència (en totes les seves manifestacions),
mal de cap, cansament mental, perduda de
memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, disipènia nerviosa,
palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les
dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,
més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., conseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Dirigir-se i trametar 0'25 ptes. en segells de correu per al franquigi a Oficines Laboratori Sòkars, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

BADRINAS

MOBLES

Diagonal, 460

RADIO I DISCOS

MUSICA SIMFONICA

Dels autors clàssics, es fa difícil trobar fragments inconneguts o almenys escoltar obres de les quals és fàcil obtenir un lapsus de temps mínim que eviti la repetició llastimosa que condueix a l'avorriment. Les simfonies de Beethoven figuren als programes de discos amb una repetició atabaladora. Només se'n salven les dues primeres i la quarta, que no han assolit la fama i popularitat de les altres nou.

Són precisament aquestes simfonies que no tenen les característiques de les altres per a plaure al gran públic: finals apoteòsics, contrastos violents, fortíssims orquestrals, etc., les que més s'amolten a les característiques del disc. El micròfon pot copsar les línies generals d'una obra quan aquesta és clara i ben definida i si l'orquestració és poc desenvolupada i es limita a seguir la melodia. Són precisament aquests els caràcters de la segona simfonia. Tant els joiosos temes de l'*allegro* com l'esplèndid i inspirat *largo* i el vigorós final, tot i tenir la força expressiva que sempre és la característica de les obres de Beethoven, es condensen dintre de les formes clàssiques i per això el record dels *simfonistes* pròxims és encara ben viu, per més que després, sobtadament en la tercera simfonia, acabada un any més tard, es perdi gairebé la semblança a tota la música immediatament anterior.

El record de la data de l'estrena de la segona simfonia (abril de 1803) fa pensar en l'esforç de l'autor per superar no solament les seves circumstàncies personals, no molt animoses per a ell, sinó també la influència de l'ambient, dominat per les obres d'un lirisme extremat, com són les del poeta Novalis, influència que també va caure sobre Beethoven, tant, que les sonates per a piano *Quasi una fantasia* semblen ésser el

millor comentari per als *Himnes a la Nit* d'aquell autor. La segona simfonia, però, no tradueix cap feblesa; tota és optimisme i resolució.

En aquesta edició l'Orquestra Filharmònica de Viena continua la sèrie de bons enregistraments d'obres d'un gènere determinat en el qual sembla haver-se especialitzat. Obertures i simfonies de Mozart i Haydn i obres menys divulgades de Beethoven semblen constituir el seu repertori per al disc. L'excel·lent execució dels instrumentistes de corda d'aquesta orquestra i la mateixa dèria per la quadratura clàssica que dona el seu director Klemens Kraus, són garantia per a reeixir.

Es gairebé un atreviment per als editors llençar edicions costoses d'obres simfòniques i no pas de les de gran públic, en aquests temps de retraïment, i s'ha d'agrair aquest esforç, com també és un encert fer figurar en els suplementos mensuals, anteriors edicions d'obres asenyalades; amb això els programes guanyen en qualitat i es recorda al client l'avinentesa de completar la seva discoteca si al seu temps va distreure's de l'adquisició d'aquests discos. En el programa del mes d'agost hi va el preludi a *L'après-midi d'un faune*, de Debussy, superba impressió de la Filharmònica de Filadèlfia, que permet seguir amb completa claredat totes les subtilitats d'aquesta obra, la més famosa del músic francès.

J. G.

Simfonia núm. 2. — Beethoven. — Orquestra Filharmònica de Viena. — Cia. del Gramòfon.
Preludi a L'après-midi d'un faune. — Poema simfònic. — Debussy. — Orquestra Filharmònica de Filadèlfia. — Cia. del Gramòfon.

—Sóc considerat, oregui'm. Com més em doni de bon grat, menys li hauré de pendre per força.

(The Humorist, Londres)

—Ui, si sabés tot el que vol la senyora, ja no em llogaria de minyona, sinó d'artista de cine.

(Gringoire, París)

—No has estat amable amb ella. Per què no la convidaves?
—Porta un vestit blau que no lliga amb el meu.

(Ric et Rac, París)

—Abans, els habitants d'aquest poble atacaven les embarcacions que passaven a prop...
—I ara han posat pensions de família, no?

(London Opinion)

NOTES DIVERSES

Una transmissió original

Potser ha estat la primera vegada que s'ha instal·lat el micròfon en una maternitat. La cosa va tenir lloc fa pocs dies a Torí. El conferenciant, Gigi Michelotti, explicava als ràdio-oients la vida d'un gran hospital, i especialment d'una sala de maternitat. Donaren «sabor local» a les explicacions algun plor de criatura que subratllava les paraules del conferenciant, i el cor de crits dels menuts que per culpa de la conferència es veien el menjar retardat. Clogué la conferència una de les criatures més sorolloses de la casa, un fill del conegut escriptor Pitigrilli, que fou acostat al micròfon perquè saludés amb els seus plors. Per sort, essent nou-nat, no pogué parlar de son pare.

Nous treballs de Marconi

Marconi treballa des de fa temps amb les ondes ultracurtas. Aquestes es propaguen en feix rectilini, per l'estil de les ondes lluminoses, i per tant no podien ésser captades per una estació que es trobés fora dels límits de l'horitzó visual.

Marconi, des del yatch *Elettra*, ha tramès a Roma aquest missatge, sobre el resultat de les seves recerques sobre la utilització de les ondes ultracurtas, que ha dut a terme en el semafor del cap Figari:

«Estic content de comunicar-vos que ahir, amb aparells de petita potència utilitzant ondes ultracurtas de 57 centímetres i proveïts de reflectors de mal, hem pogut comunicar de manera ben distinta, per radiotelegrafia i radiotelefonía, des de Rocca di Papa (cap Figari, Sardenya), a la distància

de 270 quilòmetres, en presència dels representants del ministeri de Comunicacions. Aquest resultat és prou important després de la descoberta de la possibilitat de comunicar, gràcies a les ondes ultracurtas, a distàncies més grans i tot de les que resulten de la possibilitat teòrica donada la corba de la terra.»

Hom dona sobretot un gran valor militar a aquesta descoberta, ja que, propagant-se rectiliniament les ondes d'aquella mena, és pràcticament impossible llur interceptació.

Exposicions

Coincidint, o almenys celebrant-se les unes darrera les altres, tenen lloc en aquesta època, en diverses capitals d'Europa, exposicions de ràdio, la finalitat de les quals és la presentació de les novetats per a la temporada vinent.

Així, el gran local de l'Olympia de Londres, on es celebren els Salons de l'Automòbil, ha estat aquesta setmana prop de tres cents stands, on s'han exhibit milers i milers d'aparells, des dels més senzills als més luxosos.

També Berlín, la segona quinzena d'agost, ha celebrat la seva exposició de ràdio. El clou d'aquesta han estat els aparells receptors i emissors de televisió, dels quals s'han presentat diversos models. Una altra instal·lació que ha atret força públic és la destinada a la parasitologia, per dir-ho així. Era instal·lada en un local aïllat, a fi de no pertorbar les demostracions dels altres stands; hi havia en funcionament els diversos aparells pertorbadors, protegits i no protegits, per poder així comparar els resultats de les mesures de protecció.

—Els homes sempre jutgen les dones per les cames i no per la intel·ligència.
—Es que les cames, un les veu.

(London Calling)

—Nen, que tens un dit ficat al nas!
—Ja ho sé. Me l'hi he ficat jo mateix!

(Le Matin, París)

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BULLETI DE SUBSCRIPCIO

Et Sr. ....

que viu a .....

carrer .....

n.º ..... es subscriu a **MIRADOR**

del preu fixat de **3'50 ptes.** trimestre.

de .....

de 193.....

Signatura

100.000 PERSONES AL DIA!...

transiten per l'Estació subterrània de la Plaça de Catalunya
TRENS DEL METRO TRANSVERSAL I DEL NORD D'ESPANYA
(dades oficials controlades pel Departament d'Estadística)

Aquesta quantitat de viatgers, veritablement sorprenent, fa de la nostra exclusiva el mitjà de publicitat més formidable que avui dia existeix a Catalunya

AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS

BARCELONA: Casp, 26, pral. - Telèfon 16606

Carrer de Tarragona, 7, 2.º - MADRID